

Moduuli 2: Tiedonhakutaidot ja tietoturva

Olet Työelämän digitaidot jatkuvana oppimisena-kurssikokonaisuuden toisessa moduulissa, jossa käydään läpi tiedonhaun ja tietoturvan kokonaisuuksia työelämälähtöisesti.

Moduulissa on kolme osaa ja ne suoritetaan järjestyksessä.

Moduulin osat:

1. osa: Tiedonhaku

- Työelämän kannalta olennainen tiedonhakuosaaminen sekä työpaikalla käytössä olevat välineet (esimerkiksi sisäinen tietoverkko)
- Avointen verkkosisältöjen tiedonhakutavat
- Kriittinen tarkastelu
- Työnhakusivustot
- Työpaikan tietohallinto-ohjeistukset

2. osa: Tietoturva

- Tietoturvan perusteet
- Suurimmat tämän päivän tietoturvauhat
- Tietoturvaosaajan luennot aiheesta: Tietoturva ja tiedustelu- Identiteetin hallinta, OSINT ja organisaation hyökkäysrajapintojen analysointi
- Avoimen tiedon hyödyntäminen: OSINT (avointen tietolähteiden tiedustelu)
- Identiteetin turvaaminen: Yksilön, koneen ja palvelun näkökulmat
- Tietoturva haasteina keinoälylle: Riskit ja näkökulmat
- Organisaation hyökkäysrajapintojen analysointi ja työkalut

3. osa: Tiedon säilyttäminen ja jäsentynyt arkistointi

- Arkistointi ja tiedonhaku omalla koneella
- Pilvipalveluiden hyödyntäminen

Moduulin osaamistavoitteet

Tämän moduulin suoritettuaan opiskelija osaa:

- Hakea työtehtäviensä kannalta olennaista tietoa verkossa
- Arvioida kriittisesti tietolähteitä
- Tunnistaa arjen tietoturvariskejä
- Eritellä tiedon jäsentyneeseen säilyttämiseen ja arkistointiin vaikuttavia tekijöitä

Arviointi

Hankkeen aikaisissa opinnoissa opiskelijoiden opintoja arvioitiin alla olevien kriteerien mukaisesti. Voit halutessasi tutustua myös niihin. Tästä materiaalista tehtäviä opintoja ei arvioida eikä opinnoista saa todistusta tai opintopisteitä.

Opiskelija:

- *Löytää verkosta työnteon kannalta olennaista tietoa kurssitehtävässä.*
- *Arvioi kurssitehtävässä kriittisesti tietolähteitä.*
- *Erittelee kurssitehtävässä työelämän tavallisimpia tietoturvatekijöitä.*
- *Pohtii kurssitehtävässä jäsentynyttä tiedon säilyttämistä ja arkistointia edesauttavia tekijöitä, kuten pilvitallentamista.*

Opiskelun intoa!

Sisällysluettelo

Moduuli 2: Tiedonhakutaidot ja tietoturva.....	1
Moduulin osaamistavoitteet.....	2
Moduulin osa 1: Tiedonhaku	4
Tiedonhaku ja lähdekritiikki	4
Internetselaimet	11
Työnhaku internetissä.....	14
Organisaation tiedonhaku ja tietoturva	16
Moduulin osa 2: Tietoturva	17
Verkkoriskit	17
Suojauskeinot	18
Huijausviestit	22
Tiedonhallinta.....	23
Moduulin osa 3: Tiedon säilyttäminen ja jäsentynyt arkistointi	25
Pilvitallentaminen	25
Oman laitteen tiedostojen hallinta	27
Tiedostonhallinta työpaikalla	31
Liitteet / transkriptiot	34

Moduulin osa 1: Tiedonhaku

Moduulin ensimmäisessä osassa tutustutaan tiedonhakuun.

Tiedonhaku ja lähdekritiikki

Se miten käyttäytyvät tietokoneella on yrityksille rahanarvoista tietoa. Siksi kaikkea pyritään seuraamaan. Google muistaa jokaisen hakusi ja pyrkii rakentamaan sinusta profiilia. Profiili värittää hakutuloksia, eli Googlen tekoäly antaa sinulle niitä vastauksia ensimmäiseksi, mitä aiemman hakuhistoriasi mukaan olet tavoitellut. Sinusta kerättyihin oheistietoihin kuuluvat myös fyysinen sijaintisi, ystäväsi tekemät haut ja harrastus- tai työympäristö.

Hyvän hakemisen periaatteita:

- Älä käytä aina samaa hakukonetta.
- Vertaa etsimääsi tietoa eri lähteistä.
- Pohdi tietolähteen luotettavuus ja motiivi julkistaa tietoa.
- Käytä erilaisia hakusanoja, synonyymejä ja valmiita luokitteluita.

Luokittelujen tai asiasanojen etsimisen apuna voit käyttää esimerkiksi Yleistä suomalaista ontologiaa (YSO) (entinen Yleinen suomalainen asiasanasto YSA): <https://finto.fi/yso/fi/>

Erilaisia ohjeita tiedon hakemiseen ja lähdekritiikkiin löytyy verkosta monesta paikkaa.

Yksi parhaista on kirjaston tiedonhakuopas: <https://www.kirjastot.fi/tiedonhaun-opastus>

Tehtävä: YSO-sivuston käyttö

Käy etsimässä YSO-sivustolta termi ”jatkuva oppiminen”.

Kun olet löytänyt sen tai sen vastikkeen, tarkista, mikä termi on englanniksi (YSO:n mukaan).

Tehtävä: Digihyvinvointi

Asiasanastosta löytyy myös termi ”digihyvinvointi”.

Pohdi, mitä se mielestäsi tarkoittaa.

Erilaiset hakusanat

Voit yhdistellä löytämiäsi hakusanoja hakulauseiksi, jos et pysty kuvaamaan hakuaihetta yhdellä sanalla. Yhdistäminen tapahtuu Boolean operaattoreilla AND, OR ja NOT. Tätä kutsutaan Boolean logiikaksi ja sitä käyttää myös Google (hakusanojen välissä on automaattisesti operaattori AND).

AND-operaattoria käytetään, kun halutaan, että kaikki käytetyt hakusanat esiintyvät hakutuloksessa. Operaattorilla on siten hakutulosta **rajaava** vaikutus.

OR-operaattoria käytetään, kun halutaan, että joku käytetyistä hakusanoista esiintyy hakutuloksessa. Operaattorilla on hakutulosta **laajentava** vaikutus.

NOT-operaattoria käytetään, kun halutaan, että tietty sana ei esiinny hakutuloksessa. Operaattorilla on siis **poissulkeva** vaikutus. Operaattorin käytössä on oltava varovainen, sillä samalla voi sulkea pois paljon käyttökelpoista aineistoa.

Huom. Googlessa NOT-käskyn sijasta käytetään miinus-merkkiä. Esim. "joulu -ruoka". Huomaa siis väli ennen miinus-merkkiä.

Jos kirjoitat viivan yhteen ensimmäisen sanan kanssa, se ei toimi. Esim. "joulu-ruoka" antaa sinulle hakutuloksia jouluruoista.

Lähde ja lisätietoa: Tiedonhaun tekniikat | Opiskelijan digitaidot (helsinki.fi):

<https://blogs.helsinki.fi/opiskelijan-digitaidot/3-tiedonhankinta/3-2-tiedonhaku/tiedonhaun-tekniikat/>

Boolean logiikka videona

Katso alta video, josta saat lisätietoa Boolean logiikasta.

Huom. Saat videon isoksi painamalla oikeasta alareunasta.

[Klikkaa tästä videoon](#)

Tehtävä: Hakuoperaattorin käyttö

Kun käytetään NOT-hakuoperaattoria Googlessa ja hakufraasi kuuluisi näin

”Suomen kesä-kesäsää”, mitä tällä haetaan takaa, eli minkälaisia tuloksia halutaan saada?

Käy sitten testaamassa Googlessa tätä hakua. Testaa sitä myös jossain muussa hakusivustossa, mutta käyttäen NOT-operaattoria miinus-merkin sijaan.

Anonyymi hakeminen

DuckDuckGo

Niin hauskalta kuin nimi kuulostaakin, on tämä hakukone vertaansa vailla. Se ei koskaan jäljitä hakujasi. Hakukone kerää tuloksia yli neljästäsadasta lähteestä, joita ovat mm. Bing, Yahoo ja Wikipedia.

Koska käyttäjiä ei profiloi, kaikille käyttäjille näytetään samat tulokset eivätkä aiemmat haut vaikuta siihen, mitä tuloksia käyttäjä saa. Sinulle siis näytetään sama tulos kuin esimerkiksi Intiassa

samaa hakusanaa käyttävälle. Näinhän ei ole esimerkiksi Googlessa, jossa hakuhistoriasi ja sijaintisi vaikuttavat suuresti siihen, mitä tuloksia sinulle näytetään.

DuckDuckGo: <https://duckduckgo.com/>

Startpage

Internetiä selataan välityspalvelimen kautta, jolloin nettisivut eivät voi jäljittää IP-osoitettasi tai sijaintiasi. Voit lisätä Startpagen selaimeesi ja se nappaa tulokset Googlestä ja toimittaa ne sinulle. Voit katsoa Googlen hakutuloksia ilman, että yhtiö voi jäljittää sinua. Palvelu ei pidä kirjaa mistään tiedoistasi, ei edes hauistasi.

Startpage: <https://startpage.com/>

Ecosia

Istuta puu hakusi avulla. Kaikki haut salataan eikä mitään jäljitysvälinettä käytetä.

Ecosia: <https://www.ecosia.org/>

Vaihtoehtoisia hakukoneita

Nämä hakukoneet eivät jäljitä:

- Wolfram Alpha, jota kuvaillaan ”matemaattis-luonnontieteelliseksi” hakukoneeksi: <https://www.wolframalpha.com/>
- Yahoo! - Yleishakukone: <http://yahoo.com>
- SearX - Yksityisyyttä kunnioittava metahakukone: <https://searx.prvcy.eu/>

Seuraavat hakukoneet jäljittävät, mutta ovat muuten hyviä vaihtoehtoja Microsoftin hakukone [Bingille](#) ja Googlelle:

- Yandex - Venäläinen hakukone: <https://yandex.com/>
- Metacrawler - Metahakukone hakee useammasta lähteestä yhtä aikaa: <https://www.metacrawler.com/>

Muita hakukoneita:

- Neeva: <https://neeva.com/>
- Keksitkö lisää?

VINKKI 1: Lentojen etsiminen Googlella

Oletko etsinyt lentoja suoraan Googlella? Se kannattaa, sillä Google löytää lentoja monilta eri sivustoilta ja niitä on helppo vertailla.

Kirjoita Google-hakukenttään esim. Lennot. Valitse sitten Kaikki suodattimet - Lennot. Nyt pääset kirjoittamaan haun lisätietoja.

Voit myös kokeilla tätä: Älä kirjoita matkakohdetta, ainoastaan päivämäärät. Katso sitten kartasta, mihin hintaan tuolloin pääsisi mihinkin!

VINKKI 2: Hakutulokset uusille välilehdille

Kiinnostavaa hakutulosta ei haun jälkeen kannata suoraan klikata hiiren vasemmalla painikkeella, sillä silloin kyseinen sivu aukeaa hakusivun päälle. Se hankaloittaa muiden hakutulosten katsomista.

Hakutulos kannattaa avata uuteen välilehteen joko klikkaamalla sitä samalla, kun CTRL-painike on pohjassa, tai klikkaamalla sitä hiiren oikealla painikkeella ja valitsemalla Avaa uuteen välilehteen.

Selattuasi hakuja tarpeeksi voit vilkaista selaimeen auenneet välilehdet, joista löydät aiemmin poimimasi kiinnostavimmat hakutulokset!

Vinkin lähde: [Osaamiskirja digiperustaitojen opiskeluun](#) (todella kattava ja konkreettinen ohjekirja digitaitoihin. Kannattaa vilkaista!)

Video: Tiedonhaku internetistä

[Klikkaa tästä videoon](#)

[Transkriptio](#)

Huom. Videon nopeutta (puhenopeutta) voit säätää alakulmasta videon pyöriessä (kohta 1X).

Tehtävä: Mikä yllä olevassa videossa esille nostettu asia oli itsellesi uutta?

Video: Sivujen luotettavuus

[Klikkaa tästä videoon](#)

[Transkriptio](#)

Tehtävä: Mikä yllä olevassa videossa esille nostettu asia oli mielestäsi tärkein?

Hakutulosten vertailu

Hakutuloksia kannattaa aina vertailla ja olla tarkkana, sillä hakukoneella on aina jokin syy näyttää ensin tietyt tulokset. Myös sivustojen ylläpitäjillä on aina jokin syy julkaista tietoa. Yleensä syy aiheuttaa tietyn tiedon painottamista tai värittämistä.

Tehtävä: Arvioi alla olevassa kuvassa näkyviä hakutuloksia sivuston ylläpitäjän näkökulmasta. Kuka on tiedon takana ja mikä on syy?

Huom. Jo pelkkä hakujen esikatselukuva ja lyhyt kuvaus antaa paljon tietoa. Sinun ei tarvitse aina avata sivustoja.

Suomen merialueen moninainen kalalajisto – Itämeri.fi

https://itameri.fi/fi-FI/Luonto_ja_sen_muutos/Lajit/Kalat ▾

Suomen **merialueen kalat** Suomen merialueella tavattavia kalalajeja on hieman yli 60. Vaihtelevan varhaishistorian ja **Itämeren** murtoveden myötä muodostui **kalasto**, jossa on edustajia aina...

Elinympäristöt › Itämeri › IT10 Itämeren kalat ...

<https://www.luonnontila.fi/fi/indikaattorit/itameri/it10-itameren-kalat> ▾

Kalastus paitsi pienentää kantojen kokoa, voi myös mahdollisesti vaikuttaa niiden populaatioiden rakenteisiin sekä elinkierron ominaisuuksiin. Jotta **Itämeren** kalaston monimuotoisuus ja hyvä...

Itämeren kalastus, MMVK – SVK – Suomen Vapaa ...

<https://www.vapaa-ajankalastaja.fi/itameren-kalastus-mmvk> ▾

17.9.2016 · **Itämeren kalastus**, MMVK. Lausunto ehdotuksesta Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodelle 2016, 17.9.2016. Suomen Vapaa...

Arvioitu lukuaika: 7 min

Itämeri – WWF Suomi

<https://wwf.fi/alueet/itameri> ▾

Itämeren kaupallisesti tärkeimmistä **kaloista** lohi ja turska kärsivät ylikalastuksesta. Ilmastomuutos Ilmastomuutos on jo aiheuttanut mitattavia muutoksia **Itämeressä**. Jääpeitte...

Arvioitu lukuaika: 12 min

Itämeri | Kalastus.com

<https://kalastus.com/keskustelu/kaikkeaa-kalastuksesta/itameri-1> ▾

Itämeri. 5 miljoonan Venäläisen paskat suoraan itämereen, Suomen maatalous, kalanviljely, laivojen huussivedet ja muut likavedet ja älytön roskakalan määrä, kun kaikki pyytävät vain...

Tehtävä: Hakutulosten arviointi

Arvioi yllä olevien hakutuloksen lähteitä ja vastaa alla oleviin kysymyksiin:

- Mikä tietolähde/sivusto on puolueettomin?
- Mikä hyödyttäisi sinua kalastajana?
- Mitä muita ajatuksia heräsi?

Wikipedia ja muut wikit

Tarkastellaan sitten Wikipediaa. Monesti hakukoneen hakutulos ohjaa ensimmäisenä Wikipedia-sivustolle. Wikiksi kutsutaan verkkosivustoa, jonka sisältöä käyttäjät voivat itse muokata haluamallaan tavalla. Wikien vahvuutena on tiedon runsaus ja ajantasaisuus: kun kirjoittajia on runsaasti, päivittyvät muutokset sivustolle nopeasti ja uusia artikkeleita syntyy jatkuvasti lisää. Toisaalta tällainen hajautuneisuus vaikeuttaa tiedon valvontaa.

Wikipedia on hyvin laaja verkkosanakirja ja tunnetuin wiki-sivusto. Aivan kuten perinteisissäkin sanakirjoissa, Wikipediassa on artikkeleita kaikista maailman ilmiöistä. Perinteisistä tietosanakirjoista poiketen kuka tahansa voi luoda artikkeleita Wikipediaan ja ehdottaa niihin muutoksia.

Sisällön luotettavuutta arvioivat Wikipedian käyttäjät. Jos käyttäjä huomaa Wikipediassa epäluotettavaa tietoa, voi hän raportoida siitä sivuston ylläpitäjille ja myös ehdottaa oikaisua tietoihin.

Artikkeleita kirjoittaessa tiedolle tulee aina ilmoittaa myös lähde. Tämä helpottaa tiedon luotettavuuden arviointia: jos lähdesivut vaikuttavat epäluotettavilta tai linkit eivät toimi, kannattaa tietoonkin suhtautua varauksella.

Laaja taustayhteisö ja artikkeleiden vertaisarviointi lisäävät Wikipedian luotettavuutta tietolähteenä, mutta siellä olevaan tietoon tulee muistaa suhtautua kriittisesti.

Wikipedian tueksi kannattaa etsiä myös muita tietolähteitä.

Lähde: InPromptu – Osaamiskirja <https://sites.google.com/view/inpromptu/julkaisut/osaamiskirja>

Tehtävä: Wikipedian luotettavuus

Kuinka luotettavana pidät Wikipediaa yleisesti? Eri artikkelien luotettavuudessa Wikipedian sisällä voi olla eroja, mutta pohdi tässä ensimmäistä mielikuvaasi, joka sinulle tulee Wikipedian luotettavuuteen liittyen.

Wikipedian luotettavuus (Arvioi luotettavuutta asteikolla 1-5)

1= hyvin epäluotettava

2= melko epäluotettava

3= jotain epäluotettavana ja luotettavan väliltä

4= melko luotettava

5= hyvin luotettava

Perustele lyhyesti vastauksesi

Tehtävä: Tiedonhaku

Haluat saada tietoa työssä jaksamisesta, muttet ole etsimässä maksullisia palveluita. Haluat löytää tiedon puolueettomalta taholta. Mikä olisi hyvä lähdesivusto?

Huom. Muista, että voit hyödyntää muitakin kuin Google-hakukonetta.

Kerro hakukoneesi!

Jos käytit jotain muuta hakukonetta kuin Googlea, kirjaa ylös, mitä.

Erilaiset hakutulokset

Näin erilaisilta haut samalla sanasanalla voivat näyttää eri hakukoneissa

Bing-haku:

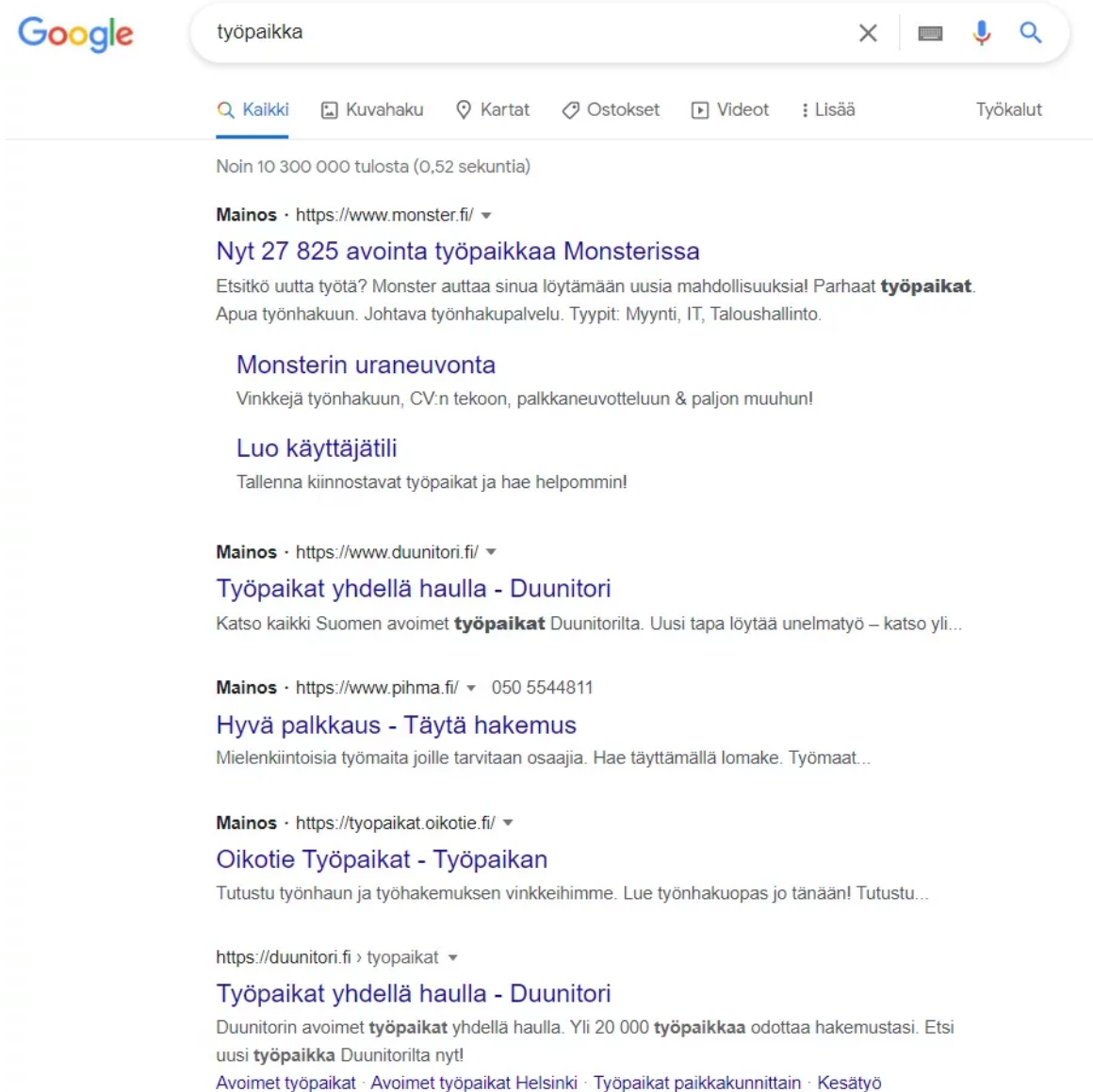
Alla oleva kuva on jo muutaman vuoden takaa. Testaa nyt itse, kuinka monta hakutulosta saat samaisella hakusanalla. Kirjoita tuloksesi alle. Hakutulosten määrä näkyy heti hakusanan alla.

The screenshot shows a Bing search results page for the query "työpaikka". At the top, there is a search bar with the Microsoft Bing logo and a search button. Below the search bar, there are navigation tabs for "KAIKKI", "TYÖ", "KUVAT", "VIDEOT", "UUTiset", and "OSTOKSET". The search results show 200,000 results from "Tulosta" and a "Päivämäärä" filter. The first result is "Kooykkösen katsastajakoulutus - Sinustako katsastaja?" with a URL "https://k1katsastus.fi". Below it is a sponsored result for "Ajtuotteet.fi - Millainen Tyopoyta Sopii Toimistoosi" with a URL "https://www.ajtuotteet.fi". Below the sponsored result is a section titled "Pinnalla työpaikat.oikotie.fi" featuring three cards: "Asiakaspalvelu ja palvelu", "Terveystenhoito ja sosiaaliala", and "Toimistotyö", all from oikotie.fi. At the bottom, there is another sponsored result for "Avoimet työpaikat, löydä seuraava työpaikkasi ..." with a URL "https://tyopaikat.oikotie.fi".

Google-haku:

Testaa, onko Google-hakutulosten määrä kasvanut yhtä paljon.

Kiinnitä myös huomiota, mitä sivustoa Google tarjoaa tällä hetkellä ensimmäisenä eli mikä mainos on ylimpänä.

Google työpaikka X [Microphone] [Search]

Kaikki Kuvahaku Kartat Ostokset Videot Lisää Työkalut

Noin 10 300 000 tulosta (0,52 sekuntia)

Mainos · <https://www.monster.fi/> ▾
Nyt 27 825 avointa työpaikkaa Monsterissa
 Etsitkö uutta työtä? Monster auttaa sinua löytämään uusia mahdollisuuksia! Parhaat **työpaikat**. Apua työnhakuun. Johtava työnhakupalvelu. Tyypit: Myynti, IT, Taloushallinto.

Monsterin uraneuvonta
 Vinkkejä työnhakuun, CV:n tekoon, palkkaneuvotteluun & paljon muuhun!

Luo käyttäjätili
 Tallenna kiinnostavat työpaikat ja hae helpommin!

Mainos · <https://www.duunitori.fi/> ▾
Työpaikat yhdellä haulla - Duunitori
 Katso kaikki Suomen avoimet **työpaikat** Duunitorilta. Uusi tapa löytää unelmatyö – katso yli...

Mainos · <https://www.pihma.fi/> ▾ 050 5544811
Hyvä palkkaus - Täytä hakemus
 Mielenkiintoisia tömaita joille tarvitaan osaajia. Hae täyttämällä lomake. Työmaat...

Mainos · <https://tyopaikat.oikotie.fi/> ▾
Oikotie Työpaikat - Työpaikan
 Tutustu työnhauun ja työhakemuksen vinkkeihimme. Lue työnhakuopas jo tänään! Tutustu...

<https://duunitori.fi/tyopaikat> ▾
Työpaikat yhdellä haulla - Duunitori
 Duunitorin avoimet **työpaikat** yhdellä haulla. Yli 20 000 **työpaikkaa** odottaa hakemustasi. Etsi uusi **työpaikka** Duunitorilta nyt!
 Avoimet työpaikat · Avoimet työpaikat Helsinki · Työpaikat paikkakunnittain · Kesätyö

Internetselaimet

Selaimien yksityisen selauksen tila (= incognito / InPrivate)

Yksi keino rajoittaa evästeitä eli tietoa, jota netissä surffailustasi kerätään, on käyttää yksityisen selauksen tilaa, eli käyttää internetselainta incognito-tilassa. Microsoft Edge -selaimessa sitä kutsutaan InPrivate-tilaksi.

Yksityisen selauksen tilassa evästeet kyllä toimivat, mutta ne poistuvat automaattisesti, kun suljet selaimen. Myös selaushistoriasi tyhjenee, kun suljet selaimen incognito-tilassa.

Huom. Se, että laitat päälle incognito-tilan, ei estä hakujesi tai surffailujesi seuraamista selaamisen aikana. Tässä tilassa selaaminen ei kuitenkaan tallenna koneellesi netissä liikkumisen jälkiä ja evästeet poistuvat heti ikkunan sulkeuduttua.

Ohjeet yksityisen tilan päälle laittoon saat täältä: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/11/29/digitreenit-8-selaa-verkkoa-jalkia-jattamatta>

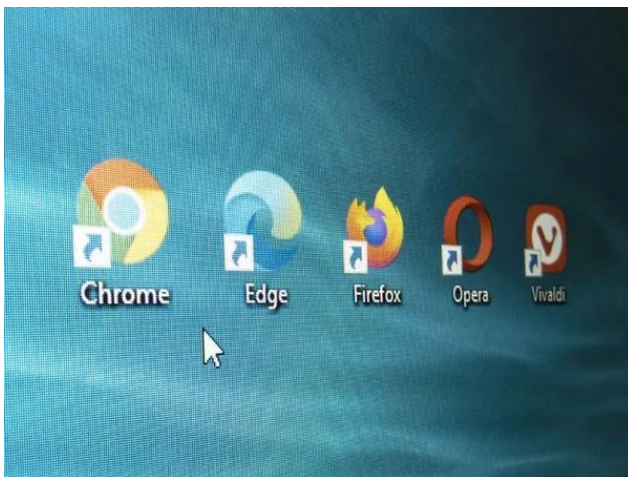
Evästeistä kerrotaan lisää moduulissa 7, osiossa Kansalaisen tietoturvaosaaminen.

Tehtävä: Yksityisen tilan testaaminen

Kokeile nyt ainakin kahdella eri selaimella yksityisen tilan käyttöönottoa. Katso ohjeet yllä olevasta linkistä.

Pohdi, millä selaimella tilan käyttöönotto oli helpoin ja miksi.

Huom. Voit koittaa samaa myös puhelimellasi!

Kuvan lähde: <https://www.tivi.fi/uutiset/tassa-on-5-selainta-mika-niista-on-paras/d80a9ca5-3c93-475d-8d5a-1cb92384adee>

Seuraavaksi tutustutaan vielä tarkemmin yksityiseen selaukseen verkossa.

Tutustu Ylen Digitreenien artikkeliin ja vastaa sitten alla oleviin kysymyksiin.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/11/29/digitreenit-8-selaa-verkkoa-jalkia-jattamatta>

Valitse kysymysten alta paikkansa pitävät väitteet.

1. Mitä hyötyä on selata verkkoa jättämättä jälkiä?

Mitkä tekijät voivat vaikuttaa siihen, jättääkö jälkiä vai ei?

- Jälkien jättämättömän selailun hyötyjä ovat yksityisyyden suojaaminen ja tietoturvan parantaminen verkossa. Kun jälkiä ei jää, on vaikeampaa seurata tai profiloida käyttäjää ja hänen toimintaansa verkossa.
- Tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa jälkien jättämiseen, ovat esimerkiksi selaimen asetukset, evästeiden hallinta, käyttämäsi hakukoneen valinta ja käyttäjän tietoisuus siitä, miten jälkiä voi välttää.
- Jälkien jättämättömän selailun hyötyjä ovat nopeampi internet-yhteys ja parempi sivujen latausnopeus.
- Tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa jälkien jättämiseen, ovat sääolosuhteet, käyttäjän nälän tunne ja kuun vaihe.

2. Millaisia käytännön vinkkejä artikkeli tarjoaa verkon selaamiseen jälkiä jättämättä?

Kuinka näitä vinkkejä voi soveltaa omassa selailussa?

- Käyttäjätunnusten ja salasanojen käyttö, yksityisen selaustilan hyödyntäminen, evästeiden hallinta, hakukoneiden vaihtaminen yksityisempiin vaihtoehtoihin sekä VPN:n (Virtual Private Network) käyttö.
- Artikkelin suosittelee verkon selaamista jälkiä jättämättä käyttämällä mahdollisimman monimutkaisia salasanvoja ja käyttäjätunnuksia.
- Artikkelin kehottaa käyttämään jälkien jättämättömässä selailussa ainoastaan tietokoneen selainsovelluksia, eikä mobiililaitteiden sovelluksia.

3. Miten jälkien jättämättömän selailun taito voi edistää yksityisyyttä ja tietoturvaa verkossa?

Mitkä ovat potentiaaliset riskit, jos ei kiinnitä huomiota jälkien jättämiseen?

- Jälkien jättämättömän selailun taito voi merkittävästi parantaa yksityisyyttä ja tietoturvaa verkossa. Kun jälkiä ei jää, on vaikeampaa seurata käyttäjän toimintaa ja luoda tarkkoja profiileja. Tämä puolestaan vähentää mainosten kohdentamista ja henkilökohtaisten tietojen väärinkäyttöä. Jos ei kiinnitä huomiota jälkien jättämiseen, voi altistua erilaisille riskeille, kuten mainosten tunkeutumiselle henkilökohtaiseen selaamiseen, tietojen keräämiselle kolmansille osapuolille tai potentiaaliselle tietojenkalastelulle. Lisäksi henkilökohtaiset tiedot voivat joutua väärin käsiin ja altistua tietomurroille tai identiteettivarkauksille.
- Jälkien jättämättömän selailun taito voi parantaa yksityisyyttä ja tietoturvaa verkossa, mutta se voi myös hidastaa internet-yhteyttä merkittävästi.
- Jos ei kiinnitä huomiota jälkien jättämiseen, voi saada palkintoja tai alennuksia eri verkkosivustoilta.

Video: Salattu selaus ja ponnahdusikkunoiden esto Chrome-selaimella

[Klikkaa tästä videoon](#)

[Transkriptio](#)

Video: Salattu selaus ja ponnahdusikkunoiden esto Microsoft Edge-selaimella

[Klikkaa tästä videoon](#)

[Transkriptio](#)

Selainten välimuistin tyhjentäminen

Katso ensin ohjeet välimuistin tyhjentämiseen eri selaimissa:

- Chrome: <https://support.google.com/accounts/answer/32050?hl=fi&co=GENIE.Platform%3DDesktop>
- Edge: <https://support.microsoft.com/fi-fi/microsoft-edge/microsoft-edgen-selaushistorian-tarkasteleminen-ja-poistaminen-00cf7943-a9e1-975a-a33d-ac10ce454ca4>
- Firefox: <https://support.mozilla.org/fi/kb/firefoxin-valimuistin-tyhjentaminen>

Tehtävä: Tyhjennä selaimen välimuisti

Poista nyt yllä olevien ohjeiden mukaisesti kaikkien käyttämiesi selainten välimuisti.

Huom. Valitse aina "kaikki tiedot", ei vain viimeistä vuorokautta tai viikkoa!

Työnhaku internetissä

Työnhakukin on eräänlaista tiedonhakua. Kaikkia työpaikkoja ei löydä TE-palveluiden Työmarkkinatorilta <https://tyomarkkinatori.fi/> (vanha mol.fi), jonne voit tätä nykyä luoda oman hakijaprofiilin. Sinun kannattaakin muistaa myös nämä sivustot työtä etsiessäsi:

- Duunitori
- Oikotie
- Monster
- valtiolle.fi
- kuntarekry.fi
- Oppilaitosten ja ammattiliittojen sivut
- Järjestöt: maailma.net
- Vuokratyöfirmat kuten Eilakaisla, Manpower, StaffPoint, Barona
- Sosiaalinen media kuten LinkedIn (tästä lisää moduulissa 5)
- Europass- tietoa opiskelusta ja työnteosta Euroopassa
 - Tällä sivustolla voit etsiä työ- tai opiskelupaikkoja Euroopassa, saada vinkkejä ansioluettelon tekemiseen sekä testata digitaitosi lähtötasosi mukaan.
 - Europass: <https://europa.eu/europass/fi>

Huom. Hakuja voi tehdä sivustoilla niin ammattinimikkeen, paikkakunnan kuin työn kestonkin mukaan.

Tehtävä: Omat työnhakusivustot

Pohdi, mitä sivustoja sinä käytät, kun haluat selata työpaikkoja.

Piilotyöpaikat

Piilotyöpaikat ovat avoimia tehtäviä, jotka ”odottavat täyttäjäänsä” ja joita ei aiotakaan laittaa hakuun julkisten sivustojen kautta.

- Hyödynnä siis verkostoitasi: ilmoita työnhaustasi, kysy, ehdota...
- Seuraa uutisia ja sosiaalista mediaa!

-> Monista työpaikoista ei ilmoitella julkisilla sivustoilla, ainoastaan somessa tai organisaatioiden omilla verkkosivuilla. Seuraa kiinnostavia toimijoita! Nappaa uutisista tieto vaikkapa uuden kaupan avaamisesta ja ole yhteydessä sinne!

- Ota huomioon myös nämä: Kasvuyritykset, uudet organisaatiot tai konttorit, projektit, hankkeet jne.

Tehtävä: Omat piilotyöpaikkavinkit

Onko sinulla antaa esimerkkiä piilotyöpaikan löytymisestä / etsimisestä?

Vinkki: Sosiaalisesta mediasta, kuten Facebookista voit löytää työpaikkailmoituksia kirjoittamalla hakukenttään esimerkiksi:

- rekry
- työpaikka
- töihin etsitään
- avoin työpaikka

Voit yllättyä kuinka erilaisten alojen tehtäviä näin löytyykään. Älä siis turhaan epäile tällaistaakaan työpaikan hakua ennen kuin olet kokeillut itse.

Työpaikan etsintä sosiaalisessa mediassa

Tehtävä: Työnhaku somessa

Kirjoita valitsemasi sosiaalisen median kanavan hakukenttään sana ”rekry”. Tarkastele hakutuloksia.

YouTubeen et tarvitse omaa tiliä tehdäksesi haun, eli mikäli sinulla ei ole sosiaalisen median tiliä, voit koittaa haku YouTubeessa.

Organisaation tiedonhaku ja tietoturva

Tämän osion viimeisissä tehtävissä tarkastelet tiedonhakua sekä tietoturva-asioiden esille tuomista oman organisaatiosi näkökulmasta.

Organisaation sisäinen tiedonhaku

Tarkastele nyt tiedonhakua oman organisaatiosi sisäisen tiedon löytymisen kannalta. Eli miten hyvin löydät etsimäsi esimerkiksi oman organisaatiosi intranetistä/Sharepointista tai muusta tiedontallennuspaikasta. Löydätkö laittamillasi hakusanoilla etsimäsi?

Voit myös tarkastella jonkin sinua kiinnostavan organisaation ulkoisia nettisivuja. Miten hyvin löydät sieltä etsimäsi? Onko heillä hakukenttää, johon laittaa hakusanaa?

Tietohallinto-ohjeistus

Ota nyt selvää oman organisaatiosi tietohallinto-ohjeistuksesta ja siitä keneltä sen saa, mikäli se ei ole yleisesti katseltavissa esim. intrasivuilla.

Tarkista, kuinka suuri osa ohjeistuksesta käsittelee tietoturvaa.

Mikäli joudut jäämään odottamaan tietohallinto-ohjeistuksen saamista, voit edetä jo seuraavaan osioon ja palata vastaamaan tähän kysymykseen myöhemmin.

Mikäli sinulla ei ole tällä hetkellä omaa organisaatiota, etsi netistä tietoa tietohallinto-ohjeistuksesta. Mitä hakutuloksesi kertovat ko. ohjeistuksesta?

Hienoa, olet nyt suorittanut ensimmäisen osan tästä moduulista!

Seuraavassa osassa käsitellään tietoturvaa.

Tehtävä: Pohdi ennen seuraavan osan aloittamista, mikä tietoturvaan liittyvä asia on sinulle kaikista vierain.

Moduulin osa 2: Tietoturva

Tervetuloa aloittamaan moduulin toista osaa, jossa keskitytään tietoturva-asioihin.

Katso video ja vastaa sen alapuolelta löytyviin kysymyksiin.

Verkkoriskit

Video: Tietoturva ja yksityisyys- Osa 1- Johdanto ja verkkoriskit

[Klikkaa tästä videoon](#)

[Transkriptio](#)

Tietojenkalastelupeli

Klikkaa alla olevaa linkkiä ja testaa tunnistatko aidon viestin kalasteluyrityksestä. Linkki johtaa Google -kääntäjällä tehtyyn sivuun ja voi siksi näyttää hieman omituiselta. Mikäli englannin kielen taitosi riittää, voit vaihtaa oikeasta yläkulmasta alkuperäisversion.

Huom. Peli kysyy nimeäsi ja sähköpostiosoitetta - sinun ei tarvitse laittaa niihin oikeita tietojasi!

Phishing = Kalastelu

Legitime = Aito

[Tästä Googlen tietojenkalastelupeliin](#) (suomeksi)

Tehtävä: Termien selittäminen

1. Miten selittäisit haittaohjelmat ja virukset toiselle ihmiselle? Valitse yksi vaihtoehto.
 - Ne ovat haitallisia asioita, jotka leviävät aivastelun välityksellä.
 - Ne ovat yleensä rikollisten luomia ohjelmia, joiden tarkoitus on varastaa henkilökohtaisia tietoja ja vahingoittaa tietokonetta.
 - Ne ovat ohjelmia, joiden tarkoitus on tehdä tietokoneesta tehokkaampi ja helpommin käytettävä.
2. Miten voit saada haittaohjelman tai viruksen? Valitse 1-3 vaihtoehtoa.
 - Avaamalla tuntemattomien tai väärennettyjen viestien linkkejä tai liitteitä.
 - Lataamalla ohjelmistoja haitallisilta sivustoilta.
 - Klikkaamalla haitallisia verkkomainoksia.
3. Miten voit suojautua haittaohjelmilta ja viruksilta? Valitse 1-3 vaihtoehtoa.

- Pitämällä tietokoneen ja ohjelmistot päivitettyinä.
 - Käyttämällä harkintaa ennen linkkien klikkaamista tai tiedostojen lataamista.
 - Käyttämällä luotettavaa virustorjuntaa.
4. Mitä tietojenkalastelu tarkoittaa? Valitse yksi vaihtoehto.
- Rentouttavaa viikonloppua järven rannalla.
 - Tietokonevirustyyppiä.
 - Luotettavana yrityksenä tai henkilönä esiintymistä henkilötietojen saamiseksi.
 - Joku hakkeroi tietokoneeni ja tallentaa toimintaani.
5. Mitä kannattaa tehdä, jos näet verkkoa selatessasi odottamattoman ponnahdusikkunan? Valitse 1-2 vaihtoehtoa.
- Klikkaa ponnahdusikkunaa.
 - Sulje ponnahdusikkuna.
 - Ota ponnahdusikkunoiden esto käyttöön.

Kahoot-peli

Mene osoitteeseen <https://kahoot.it/> ja syötä numerosarja 002512494 Game PIN-kenttään. Paina sitten Enter. Valitse tämän jälkeen pelaajanimesi ja vastaa pelissä eteen tuleviin kysymyksiin painamalla mielestäsi oikeaa vastausta.

Tehtävä: Pohdinta tietoturvauhista

Pohdi, mistä verkkouhista olet huolissasi kaikkein eniten.

Suojauskeinot

Video: Tietoturva ja yksityisyys- Osa 2 – Suojauskeinot

[Klikkaa tästä videoon](#)

Tehtävä: Katso video ja pohdi alla olevia kysymyksiä

1. Minkälainen on vahva salasana? Valitse 1-4 vaihtoehtoa.
 - Yksilöllinen eli kaikille tärkeille tileille on eri salasana.
 - Pitkä ja helposti muistettava.
 - Sisältää kirjaimia, numeroita ja merkkejä.
 - Ei sisällä henkilökohtaisia tietoja ja yleisiä sanoja.

2. Mitä tarkoittaa kaksivaiheinen vahvistus? Valitse yksi vaihtoehto.
 - Se pyytää kirjoittamaan tilin salasanan kahteen kertaan, jotta salanasana ei varmasti sisällä kirjoitusvirheitä.
 - Se vahvistaa että käyttäjä on kirjautunut tilille onnistuneesti sisään.
 - Se on vahva tunnistautumisen keino, joka vaatii tilille kirjautumisen yhteydessä käyttäjänimen ja salasanan lisäksi esimerkiksi koodin, joka lähetetään tilin omistajan puhelimeen.

3. Miten voit suojata laitteesi? Valitse 1-4 vaihtoehtoa.
 - Aseta salasana, tunnuskoodi tai kuvio, jonka vain sinä tiedät.
 - Älä käytä helposti arvattavaa PIN-koodia.
 - Yritä olla käyttämättä samaa salasanaa, tunnuskoodia tai kuviota useilla laitteilla.
 - Älä jätä laitettasi valvomatta.

4. Miten voit tehdä ohjelmistoista turvallisempia? Valitse 1-2 vaihtoehtoa.
 - Tarkistamalla säännöllisesti, että käytät ohjelmistojen uusimpia versioita.
 - Asentamalla ohjelmiston ja luottamalla siihen että se on turvallinen nyt ja jatkossa.
 - Ottamalla käyttöön automaattiset päivitykset, jos ohjelmisto sellaisen ominaisuuden sisältää.

5. Mitä verkkosivuston osoitteen edestä löytyvä lukkokuvake ja "https"-teksti kertovat? Valitse yksi vaihtoehto.
 - Yhteytesi verkkosivustoon on suojattu, ja sinun on todennäköisesti turvallista lisätä tietoja, kunhan sivuston osoite näyttää aidolta.
 - Yhteytesi verkkosivustoon on suojaamaton, eikä sinun todennäköisesti kannata lisätä tietoja.
 - En osaa sanoa.

Video: Salasanojen tallennuksen käyttöönotto Googlessa

[Klikkaa tästä videoon](#)

[Transkriptio](#)

Tehtävä: Omat salasanat

Millaisia salasanoina käytät? Valitse itseäsi parhaiten kuvaavat toimintatavat.

- Käytän aina samoja salasanoina
- Käytän salasanan tallennusta Chromessa tai Microsoftin Authenticatorilla
- Minulla on kaksivaiheinen tunnistus käytössä

Seuranta internetin palveluissa- "Heikoin lenkki olet sinä itse"

Tehtävä: Katsele alla olevat videot. Pohdi sitten, miten itse olet tähän asti aiheisiin suhtautunut ja mitä videot katsottuasi aiot tehdä.

1) Kuka seuraa sinua (Yle): <https://yle.fi/aihe/a/20-10001278>

2) Team Whack - Kaikki on hakeroitavissa (Yle Areena): https://areena.yle.fi/1-4664681?utm_medium=social&utm_campaign=areena-web-share&utm_source=copy-link-share

Valitse evästeikkunassa "Vain välttämättömät", niin pääset katsomaan videon.

Tehtävä: Testaa kuinka nopeasti salasanoja murretaan

(Huom. Älä käytä oikeita salasanojasi tässä tai muissakaan vastaavissa testeissä.)

Keksi ja kokeile erilaisia salasanoja. Testaa sitten vastaavanlaisella salasanalla, jota käytät, ja kirjaa ylös kuinka kauan sen murtaminen testin mukaan kesti.

Tästä testiin: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/02/01/digitreenit-17-salasanakone-testaa-kuinka-nopeasti-salasila-murretaan>

Wordwall-tehtävä: Tietosuojaa verkossa

Käy nyt tekemässä Wordwall-sivustolle luotu tietosuojaa käsittelevä tehtävä.

<https://wordwall.net/embed/play/30122/225/201>

Tehtävä: Kotona olevat laitteet

1. Listaa millaisia verkossa olevia laitteita sinulla on. Kuvaile myös, miten ne on suojattu.
2. Kotona olevien laitteiden salasanojen tarkistus: Varmista, että jokaisen laitteen hallintasalasana on vaihdettu tehtaan oletuksesta.

Valitse tilanteesi soveltuvien vaihtoehtojen:

- Olen vaihtanut salasanani jo aiemmin
- Tarkistin ja vaihdoin nyt salasanani
- En osaa vaihtaa laitteisiini salanasanaa – katso manuaali / ohjeet internetistä

3. Milloin olet viimeksi vaihtanut kotisi Wi-Fi-verkon eli langattoman verkon salasanan? Valitse yksi vaihtoehto.

- Viimeisen 12 kuukauden aikana.
- Viimeisen 3 kuukauden aikana.
- En koskaan tai en muista.
- Minulla ei ole kotona Wi-Fi-verkkoa.

Tehtävä: Mobiililaite

Pohdi seuraavia kysymyksiä:

- Miten toimit jos puhelimesi katoaa?
- Miten olet varmistanut ettei kukaan muu voi käyttää puhelintasi?
- Mitä vaaraa on puhelimen lainaamisesta edes hetkeksi?

Tehtävä: Tietokone

Pohdi seuraavia kysymyksiä:

- Tarkista milloin tietokoneesi on viimeksi päivitetty.
- Tutustu tietokoneesi virustorjuntaohjelmaan ja tarkista tietokoneesi virusten varalta.
- Milloin voit epäillä tietokoneellesi päässeen haittaohjelman?

Tehtävä: Internet

Pohdi seuraavia kysymyksiä:

- Tarkista käyttämäsi selaimen versio. Mistä tiedät, että se on ajan tasalla?
- Miten selaimessasi poistetaan selaustiedot? (historiatiedot)

Huom. Jos et osannut vastata yllä oleviin kysymyksiin, laita kysymyksesi Googleen tai esimerkiksi tekoälysovellukseen ja seuraa ohjeita. Muista, että asetuksiin pääset aina internetin ollessa auki yleensä oikeasta yläkulmasta rattaan kuvasta.

Huijausviestit

Jokainen meistä on varmasti saanut joskus huijausyritysviestin sähköpostiin, tekstiviestinä, Tori-tiliin tai vaikkapa Facebookin Messenger-viestinä. On vaikea kertoa kaikkia tekijöitä, joista huijauksen voi tunnistaa, mutta pohdi ainakin näitä:

- Pankki tai vakuutusyhtiö tms. ei koskaan pyydä sinua klikkailemaan linkkejä tekstiviesteistä ja syöttämään tunnuslukumasi. Hoida pankkiasiat sovelluksessa tai pankin sivuilla. Voit aina myös soittaa pankkiin ja varmistaa, onko jokin viesti heiltä ennen kuin teet mitään muuta.
- Älä koskaan avaa liitetiedostoja, joista et ole ihan varma. Pelkän viestin avaaminen ei useinkaan käynnistä mitään haitallista, mutta siinä olevien liitteiden klikkaaminen voi olla tuhoisaa (esim. koneellesi latautuu jokin ohjelma tms.)
- Sähköpostissa katso lähettäjän osoitetta. Onko se epäilyttävä, eli esim. paljon "ylimääräisiä" kirjaimia sisältävä. Onko näin myös linkin kanssa, joka sinulle on jaettu.
- Jos et ole ihan varma, miksi tietojasi (esim. luottokortin tietoja) kysytään, on hyvin todennäköisesti kyseessä huijaus. Eli jos et ole varma, ole mieluummin liiankin epäileväinen!
- Jos pankki, verotoimisto, Kela tms. lähettää aivan yllättäen sinulle viestin asiasta, josta ei ole ollut puhetta tai jota et osannut odottaa, ole epäileväinen!
- Jos viestissä esitetty asia kuulostaa liiankin hyvältä, pohdi asian todenmukaisuutta vielä kerran! Älä maksa etukäteismaksuja, joista ei ole sovittu etukäteen.
- Jos ostajan / myyjän kanssa asiat tuntuvat jotenkin monimutkaisilta, esim. sinulle kerrotaan jostain ulkopuolisesta tahosta, esim. tavaran hakijasta, jolle pitäisi maksaa etukäteen, oleta että kyseessä on huijaus!

Jos kuitenkin tulet huijatuksi, älä nolostu tai peittele asiaa, vaan ilmoita siitä eteenpäin. Tarvittaessa tee rikosilmoitus. Ihmisten uskominen on inhimillistä ja etenkin meillä Suomessa kulttuuriin kuuluvaa. Harjoitellaan kuitenkin tervettä epäilevyyttä ja valppaana oloa!

Tehtävä: Omia kokemuksia huijauksista

Nyt pääset pohtimaan omia kokemuksiasi huijausyrityksistä. Pohdi etenkin sähköpostitse tai viestitse tulleita huijauksia. Minkälaisiin huijauksiin olet itse törmännyt? Oliko niitä vaikea tunnistaa huijaukseksi?

Tiedonhallinta

Katso video ja vastaa alapuolelta löytyviin kysymyksiin.

Video: Osa 3 - Tiedonhallinta ja yhteenveto

[Klikkaa tästä videoon](#)

Miksi tietoturva- ja yksityisyysasetusten hallitseminen on tärkeää? Valitse yksi vaihtoehto.

- Se on kiva harrastus.
- Se tekee verkon käytöstä turvallisempaa.
- En tiedä mitä tietoturva- ja yksityisyysasetukset tarkoittaa.

Millaista dataa sinä luot, kun haet tietoa esimerkiksi Googlen hakukoneella?

- Sanat joita haussa käytettiin.
- Laitteen sijainnin, jolla haku tehtiin.
- Klikatut linkit.

Mitkä seuraavista väittämistä pitää paikkansa evästeisiin liittyen? Valitse 1-4 vaihtoehtoa.

- Evästeitä käytetään verkkomainosten räätälöintiin sinulle sen perusteella, miten paljon dataa sinusta tiedetään.
- Evästeet ovat jälki kaikesta, mitä olet tehnyt verkossa.
- Kaikki verkkoselaimet käyttävät evästeitä.
- Evästeet ovat pelkästään paha asia, koska niistä ei ole minulle mitään hyötyä.
- Jos evästeet tekevät olosi epämukavaksi, ne voi poistaa käytöstä verkkoselaimen asetuksista.

Miten voit ottaa datasi haltuun? Valitse 1-3 vaihtoehtoa.

- Käymällä läpi eri palveluiden tietoturva- ja yksityisyysasetukset.
- Selaamalla ja poistamalla hakuhistorian eri hakukoneista.
- Poistamalla tietyt evästeet tai niiden seurannan verkkoselaimen asetuksista.

Video: Tiedot ja personointi Google-tilin asetuksissa

[Klikkaa tästä videoon](#)

[Transkriptio](#)

Video: Chrome-selaimen tietoturva-asetukset

[Klikkaa tästä videoon](#)

[Transkriptio](#)

Tehtävä: Yle Areenan video

Katso alla olevasta linkistä Yle Areenan video ja pohdi tunteita, joita se sinussa herätti.

Video otsikolla: Internet haluaa tietää sinusta kaiken- Miksi sen pitäisi kiinnostaa?

<https://areena.yle.fi/1-50508056>

Tehtävä: Termien selittäminen

- Pohdi tai ota selvää, mitä tarkoittaa tokenisointi (tokenisaatio) tietoturvakontekstissä.
- Mitä tarkoittaa termi "phishing"?

Pohdi vielä, miten voisit hyödyntää Chat GPT:tä rikastuttamaan omaa työtäsi.

Huom. Moduulissa 9 puhutaan lisää tekoälystä ja tutustutaan siihen liittyviin erilaisiin sovelluksiin.

Tärkeä muistutus:

Salasanojen vaihtaminen ja vahvuus ovat toki tärkeitä, mutta oletko tullut pohtineeksi, mihin kaikkialle annat oikean syntymäaikasi? Esimerkiksi syntymäaikasi lisääminen Facebookiin tai LinkedIniin ei ole tarpeellista. Tätä tietoa voidaan pahimmassa tapauksessa käyttää sinua vastaan tilin kaappaustilanteessa tai esimerkiksi jos luottokorttisi tiedot kaapataan. Jos siis ei ole ihan välttämätöntä laittaa oikeaa syntymäpäivää, voit laittaa myös "sinne päin".

Tehtävä: Mikä mietityttää?

Pohdi, mikä termi tai asia jäi mietityttämään koskien tietoturvaa. Mistä sait eniten irti, mikä taas jäi epäselväksi?

Mitä kriittisiä riskejä tunnistat oman organisaatiosi turvallisuustekemisessä?

Entä omassa toiminnassasi?

Melkein maalissa!

Olet nyt suorittanut toisen osan moduulista, hienoa!

Moduulin osa 3: Tiedon säilyttäminen ja jäsentynyt arkistointi

Tervetuloa moduulin viimeiseen osaan. Tässä osassa keskitytään tiedon säilyttämiseen ja arkistointiin: pohditaan muun muassa kansiorakenteita, pilvitallentamista ja asiakirjahakua.

Huomaathan, että moduulissa 1 on esitelty pilvipalveluiden perusteita. Mikäli pilvitallentaminen on sinulle uusi juttu, kannattaa tehdä ensin moduuli 1.

Hienoa, että olet tehnyt opintoja jo tänne asti!

Pilvitallentaminen

Pilvitallennuksen hyödyt

On tärkeää pohtia, mitä tiedostoja tallentaa omalle koneelle ja mitä pilvitallennustilaan (joita ovat esim. Google Drive, Microsoft OneDrive, Apple iCloud ja Dropbox). Kone voi hävitä, tulla varastetuksi tai mennä rikki, jolloin riski tiedostojen menettämiselle on olemassa, mikäli ne on tallennettu vain koneen muistiin. Paitsi tallennuksen varmuus, on pilvitallentamisen etu myös se, että tallennettuun tiedostoon pääsee käsiksi mistä vain koneelta tai mobiililaitteelta.

Nopeaan ja lyhytaikaiseen tallentamiseen käy myös tietokoneen desktop eli työpöytä tai siellä oleva kansio, kunhan työpöytää muistaa siivota, eli poistaa turhat tiedostot säännöllisesti. (Muista myös tyhjentää roskakorisi säännöllisesti, jos olet poistanut työpöydällä säilyttämiäsi tiedostoja!) Arkaa tietoa käsittelevät asiat kannattaa kuitenkin aina tallentaa pilvipalveluun tietokoneen sijaan, jotta ne pysyvät salasanan takana ja toisaalta eivät jää ladatuiksi koneelle. Tällaisia ovat mm. henkilöiden tunnistetietoja sisältävät tiedostot.

Ethän siis lähetä koskaan sähköpostin liitetiedostona esimerkiksi henkilötunnusta sisältävää tiedostoa, vaan lataa se pilvitallennuspaikkaan ja lähetä vastaanottajalle linkki tiedostoon. Kun annat tarkasteluoikeuden vain tälle tietylle henkilölle, eli viestin vastaanottajalle, ei muut pääse käsiksi tiedostoon.

Mikäli tallennat tiedostoja ulkoiselle kovalevylle tai muistitikulle, muistathan silloinkin tietoturvan. Joihinkin ulkoisiin tallennuspaikkoihin saa salasanan, jotta tietoon ei pääse käsiksi kuka vaan, mutta ei läheskään kaikkiin. Ole siis varuillasi sen kanssa, mitä tallennat kannettavaan muistiin häviämis- ja varastamisriskin vuoksi.

Huom. Pilvipalvelut ja pilvitallennus eivät ole sama asia: pilvipalvelut käsittävät monet muutkin netin kautta käytettävät ohjelmat, kuten vaikkapa Googlen ilmaisohjelmat tai Microsoft 365-ohjelmat.

Tehtävä: Omat tallennuspaikkani

Mihin sinä tallennat yleisimmin tiedostosi?

Mikäli eri paikkoihin, mitä tietoja tallennat pilveen, mitä koneelle, mitä ehkä ulkoiseen muistitallennuspaikkaan?

Pohdi samalla toimintaasi tietoturvan näkökulmasta.

Tehtävä: Omalle koneelle tallennettujen tiedostojen tarkastelu

Tarkastele nyt omalle koneellesi tai tablettillesi tallennettuja tiedostoja tai kansioita, erityisesti työpöydälle tallennettuja. Olisiko osa niistä sellaisia, jotka voisi tallentaa mieluummin pilvitallennuspaikkaan?

Tehtävä: Onko kaikki tieto pilvessä?

Pohdi tilannetta, jossa joutuisit luopumaan käytössäsi olevasta tietokoneesta tänä iltana. Jos näin kävisi, miten kauan sinulla kestäisi siirtää koneelle tallennetut tiedostot muualle? Entä jos tietokone viettäisiin sinulta pois juuri nyt?

Edellisiä kysymyksiä kannattaa pohtia myös kännykän tiedostoja ajatellen! Otatko laitteestasi varmuuskopioita ja kuinka usein? Onko varmuuskopiointi automatisoitu, kuten se kannattaa olla?

Pilveen tallennetut tiedostot pysyvät tallessa, vaikka vaihtaisit laitetta yllättäenkin.

Tehtävä: Merkitse itsellesi, mikä vaihtoehto on lähinnä sinun tilannettasi:

- Tarkistettu ja jotain siirsinkin pilveen
Palaute: Hyvä juttu, varmasti hyvä valinta!
- Tarkistettu, ei ollut siirrettävää / en kokenut siihen tarvetta
Palaute: Ok, kunhan on selvillä, mitä tietoja jättää vain koneen muistiin.
- En vielääkään ymmärrä, että mikä pilvi
Palaute: Mene rohkeasti katsomaan omaa Google Driveasi, jos sinulla on Gmail-tili!
Löydät sen esimerkiksi siten, että avaat Gmailin ja menet yhdeksästä pisteestä näytön yläreunasta kohtaan Drive.

"Minulle jaettu"

Pilvitallennuspaikasta voit hakea sinulle jaettuja tiedostoja valitsemalla "Jaettu minulle" (Google Drive) tai "Jaettu - Sinun kanssasi" (Microsoft OneDrive).

On siis hyvä pyytää jakamaan linkki tiedostoon sen sijaan, että tiedosto lähetettäisiin sinulle sähköpostin liitetiedostona, sillä näin se on helpompi löytää jälkikäteen.

Huom. Voit myös poistaa tarvittaessa jaon myöhemmin, jos henkilö, jolle tiedosto on jaettu vaihtaa esimerkiksi työtehtävää, asia vanhenee, CV ei ole enää ajankohtainen jne. Tämä on ehdoton etu siinä, että olet jakanut tiedostoon oikeudet sen sijaan, että lähetät sen sähköpostitse, jolloin tiedostoa ei enää saa pois vastaanottajalta. Toki on mahdollista, että myös jaettu tiedosto on ladattu vastaanottajan koneelle.

Tehtävä: Pilvitalennuksen tarkastelu

Käy nyt katsomassa, mitä sinun pilvitalennuspaikasta löytyy kohdasta "Jaettu minulle" (Google Drive) tai Jaettu: "Sinun kanssasi" (OneDrive).

Mikä vastaa tilannettasi?

- Käyty katsomassa ja paljonhan siellä oli tiedostoja
- Käyty katsomassa ja melko tyhjää oli
- Minulla ei ole pilvitalennuspaikkaa

Oman laitteen tiedostojen hallinta

Vinkki: Tee koneesi työpöydälle kansio "Saa poistaa", johon lataat kaikki sellaiset tiedostot, joita sinun täytyy käyttää ja tallentaa vain väliaikaisesti. Tähän soveltuu myös kansio "Ladatut tiedostot", johon tietokone usein automaattisesti lataa tiedoston ja voit tasaisin väliajoin tyhjentää tuon kansion. Joskus on kuitenkin helpompi löytää haluttu tiedosto työpöydän kansioista kuin ladatuista tiedostoista ja työpöydältä muistat ehkä myös helpommin tyhjentää tai poistaa kansion.

Tehtävä: Oman roskakorin tyhjentäminen

Muista tyhjentää säännöllisesti roskakorisi! Joskus voit luulla poistaneesi tiedoston koneeltasi, mutta se onkin vielä roskakorissa. Näin vapautat myös tilaa koneeltasi.

Käy nyt tyhjentämässä tietokoneesi roskakori. Tavallisesti roskakori löytyy työpöydältä. Valitse roskakorissa ollessasi "Tyhjennä roskakori" tai valitse kaikki tiedostot ja poista.

Tehtävä: Tarkista ladatut tiedostosi

Huom. Käy myös katsomassa kansio "Ladatut tiedostot". Harvoin tarvitset siellä olevia tiedostoja enää ja tiedostojen määrä kasvaa nopeasti hyvin suureksi, jolloin se myös vie tilaa koneeltasi. Kannattaa siis katsahtaa tasaisin väliajoin tännekin kansioon ja tehdä päätös säilyttämisestä tai poistamisesta.

Tehtävä: Tyhjentämisen kuittaaminen

Kumpi vaihtoehto sopii paremmin tilanteeseesi?

- Tyhjennetty. Aika tyhjältä se vaikuttikin.
Palaute: Hienoa, tyhjennät roskakoria selvästikin säännöllisesti. Jatka samaan malliin.
- Tyhjennetty. Olipas sinne kertynytkin paljon tiedostoja.
Palaute: Kannattaa tyhjentää roskakori esim. kuukauden välein, vaikkapa samalla kun tyhjentää kansion "Ladatut tiedostot" sekä selaimen historian.

Tiedoston hakeminen koneelta

Aina ei ole helppoa muistaa tiedoston tallennuspaikkaa. Optimoij ajankäyttöäsi ja etsi tiedosto hakukentän avulla. Missä vain näet suurennuslasin merkin, voit käyttää haku hyväksesi. Tiedoston nimeä ei tarvitse muistaa täydellisesti, myös osa siitä riittää. Hakutuloksessa näkyy myös tiedoston tallennuspaikka. Nopeinten haku käy tietokoneen alareunan hakukentän kautta.

Sähköpostissa on omat hakukenttensä. Voit käyttää niitä löytääksesi tietyn sähköpostin.

Tehtävä: Hakutoimintojen käyttö

Testaa nyt sekä koneesi haku, sähköpostiohjelmasi haku että Ctrl+F-haku.

1. Hae sähköpostistasi jonkun tahon sähköposteja kirjoittamalla lähettäjä nimi tai viestin aihe hakukenttään. Sinun ei tarvitse kirjoittaa koko nimeä / sanaa. Katso kuinka monta hakutulosta sait.
2. Etsi nyt koneeltasi hakusanalla CV tai ansioluettelo. Löytyykö näillä hakusanoilla oma CV:si jostain koneen tallennuspaikasta vai oletko tallentanut sen pilveen (sieltä tietokoneen haku ei osaa etsiä tiedostoa)? Voit hakea myös jotain muuta tiedostoa koneeltasi.
3. Käytä sitten Control+F-haku, eli paina näppäimistöstä Ctrl-näppäintä ja sitten F-kirjainta.

Kirjoita avautuneeseen hakukenttään sana "mutta" ja paina Enter. Näet kaikki sivun mutta-sanat. Näet hakukentän vieressä myös hakutulosten kokonaismäärän. Huom. tämä haku hakee myös sanat, joissa on "mutta" keskellä, esim. "tomuttaa".

Kuinka monta hakutulosta sait?

Vinkki: Voit käyttää Ctrl+F-haku missä vain, esimerkiksi pdf-tiedostoa lukiessasi tai nettisivulta tietoa etsiessäsi.

Tehtävä: Kansiointi ja oman työpöydän järjestäminen

Tarkastelit edellisessä tehtävässä työpöytäsi siltä kannalta, onko siinä jotain muualle paremmin kuuluvaa. Katso sitä nyt sillä silmällä, voisiko työpöydällä säilytettävät asiat järjestää järkevämmin.

Ovatko kaikki yksittäiset tiedostot kansioissa? Tulisiko niiden olla? Onko kansioita liikaa, voisiko niitä yhdistää? Onko kansiot vuosien mukaan, tai työtehtävien / projektien jne.?

Vinkki: Voit esimerkiksi laittaa säilyttämisen kannalta epävarmat yhteen kansioon ja palata siihen myöhemmin.

Ohje: Lisää kansio työpöydälle painamalla hiiren oikeaa ja valitse Uusi-> Kansio.

Tehtävä: Resurssien hallinta

Katso nyt tietokoneesi (tai tablettisi) resurssienhallintaa eli paikkaa, jossa näkyy kaikki laitteelle tallentamasi tiedostot. Onko kansiorakenne hyvä, löydätkö etsimäsi?

Tehtävä: Pilvitalennuspaikkasi

Kurkkaa sitten pilvitalennuspaikkaasi. Onko sinne tehty kansioita vai ovatko tiedostot ns. hujan hajan? Voisitko järjestää niitä paremmin?

Huom. Kansiot saat luotua pilvitalennuspaikkoihin näin:

Google Drive: Paina vasemmalta ylhäältä plussan kuvaa ja sieltä Uusi kansio.

Microsoft OneDrive : Avaa Omat tiedostot- Uusi- Kansio

Vinkki: Löydät kansion helposti Google Drivessa, kun merkitset sen tähdellä. Kansion päällä paina kolmea pistettä ja valitse "Järjestä - **Merkitse tähdellä**". Nyt löydät kansio vasemmalta valikosta kohdasta "Tähdellä merkitty". Näin voit tehdä myös yksittäisen tiedoston kohdalla.

Tehtävä:

1. Pohdi, mikä edellä mainituista paikoista vaati(i) eniten järjestämistä. Kuinka tarkka kansioiden ja alakansioiden luoja olet ja saiko tämä tehtävä sinua järjestämään tiedostojasi?
2. Kerro sitten, kuinka puhdas työpöytäsi on edellisen toimenpiteen jälkeen asteikolla 1-5 (tai jos se oli siisti jos ennen tätä, kuinka siisti).

1= edelleen sekava ... 5=löydän kaiken helposti ja nopeasti ja näen jopa taustakuvani

Vinkki: Teamsin tiedostojen löytyminen omasta OneDrivesta

Teamsin tiimien yhteyteen tallennetaan usein monia dokumentteja. Ne löytyvät Teamsistä avaamalla Teamsin tiimin ja valitsemalla ylhäältä "Tiedostot". Pääset kuitenkin käsiksi niihin myös omasta OneDrivestasi. Avaa OneDrive ja mene päänäkymässä kohtaan "**Pikakäyttö**" (yleensä vasemmalla laidassa), josta **löytyy allekkain Teams-tiimisi**. Klikkaa haluttu tiimi auki. Jotkin tiimin kansiot näkyvät nyt suoraan, jotkut voivat olla "General"-kansion alla eli tarkasta sekin!

Katso, miten sinulla näkyy kyseiset tiimien dokumentit. OneDriven kautta voi joskus olla yksinkertaisempaa löytää tiimi-asiakirjat kuin Teamsin.

Kansiointi puhelimessa

Huom! Voit myös luoda eri sovelluksia tai tiedostoja sisältäviä kansioita puhelimeesi, jolloin löydät ne nopeammin. Useimmiten tämä käy niin, että pidät sovelluksen/tiedoston kuvaketta painettuna ja raahaat sen sitten toisen kuvakkeen päälle. Näin muodostuu kansio, jonka nyt pääset nimeämään. Voit esim. tehdä kansiot "Matkustus", "Some", "Kaupat", "Työ" jne.

Tehtävä: Oletko tehnyt applikaatiokansioita puhelimeesi?

Kansioita voi tehdä myös puhelimen tiedostohallintaan, mutta tässä tehtävässä tarkastellaan erityisesti puhelimen päänäytölle tehtyjä kansioita, jotka voivat siis sisältää paitsi sovelluksia, myös pikakuvakkeita nettisivuille, tiedostoja jne.

Kokeile nyt luoda tällainen kansio puhelimesi työpöydälle. Valitse sitten alta, ”mitä koulukuntaa olet”.

Valitse 1-4 vaihtoehtoa.

- Puhelimen kansiointi- mitä hulluutta! Pitääkö kaikki järjestää?
- On jo kansioissa!
- Tämän tehtävän innoittamana tein ensimmäisen kansioni
- Ei onnistunut vaikka kokeilin (olisiko sinulla joku jolta kysyä apua tähän?)
- Jäin ehkä koukkuun järjestämiseen- lisää kansioita tulille!

Vinkki

Voit käyttää pilvipalveluita myös puhelimesi ja esim. ladata kuviasi sinne. Lataa sovelluskaupasta sovellus (esim. Google Drive) ja käytä sitä kautta tallennustilaa sekä tiedostojasi, tai mene pilvipalveluusi nettiselaimen kautta.

Sähköpostin siivous

Haluatko helpottaa tietyn sähköpostin löytämistä? Myös sähköpostiin voi tehdä kansioita. Kansiot voivat olla esimerkiksi nimetty tietyn työtehtävän tai projektin mukaan. Mikäli jaksat nähdä sen vaivan, että siirrät aina luetun ja reagoidun sähköpostin kansioon, pysyy sähköpostisi etusivu tyhjänä ja selkeänä ja näet heti, mihin viestiin et ole vielä vastannut. Löydät tietyn sähköpostin helpommin vuosienkin takaa, kun se on sisältöä kuvaavassa kansiossa.

Sähköpostistakin voi etsiä hakusanoilla. Etusivulla on suurennuslasin kuva, jonka viereen voit kirjoittaa esim. lähettäjä nimen tai jonkin avainsanan, jonka muistelet sähköpostissa olevan. Haku osaa etsiä sähköposteja myös kansioista.

Sähköpostin merkitseminen tärkeäksi: Gmailissa voit merkitä sähköpostin tähdellä klikkaamalla etusivulla sähköpostin lähittäjän nimen vasemmalla puolella tähden kuvaa. Se ei siirrä sähköpostia

pois saapuneiden kansioista, mutta se näkyy myös kansiossa "Tähdelliset", joka löytyy vasemmasta reunasta.

Outlookissa voit merkitä sähköpostin esim. lipulla (seuranta), jolloin voit suodattaa myöhemmin sähköposteja tärkeyden perusteella ja nämä liputetut sähköpostit nousevat ylimmäiseksi. Voit myös kiinnittää sähköposti ylimmäksi, jolloin huomaat helposti tärkeät viestit.

Tehtävä: Oman sähköpostin järjestäminen

Saapuneiden kansion järjestäminen kokonaisuudessaan (turhien viestien poistaminen ja kansiointi) voisi monella olla kova urakka, mikäli sitä ei ole tehnyt aikaisemmin. Harjoittele kuitenkin kansion luontia sähköpostiin, mikäli se ei ole ennalta tuttua.

Käy tekemässä itsellesi ainakin yksi kansio, esimerkiksi nimeltään "Tärkeät" ja raahaa sinne ainakin yksi sähköposti. Voit myöhemmin vaihtaa halutessasi kansion nimeä.

Gmailissa: Avaa sähköposti, jonka haluat laittaa kansioon. Valitse yläreunasta "Siirrä kansioon" ja alasvetovalikosta "Luo uusi". Nimeä nyt kansio. Nyt kun kansio on olemassa ja näkyy aina vasemmassa reunassa etusivulla ollessasi, voit myös raahata sähköpostin suoraan sinne etusivulta.

Outlook: Saapuneet-tekstin päällä (vasen laita) paina hiiren oikeaa ja valitse "Uusi kansio". Nyt voit raahata sähköpostin kansioon, joka on ilmestynyt Saapuneet-tekstin alle. Huom. voit tehdä myös kansioiden alakansioita.

Tiedostonhallinta työpaikalla

Asiakirjojen nimeäminen

Mikäli useampi ihminen tallentaa tiedostoja samaan tallennuspaikkaan, **on hyvä sopia käytänteestä, jolla tiedostot nimetään**. Näin taataan yhtenäisyys, selvyys ja löytämisen helppous.

Esimerkiksi ohjaajat nimesivät tämän kurssin yhteydessä HOKS-keskustelujen yhteenvedot HOKS_Etunimi_Sukunimi.

Epäselvempää olisi, mikäli yhteenvedot oltaisiin nimetty miten milloinkin, esim: hokskeskustelu_kuusenaho / kuusenaho_hoks / yhteenvetoHOKSkuusenaho jne.

Ilman että tiedoston nimessä olisi opiskelijan nimeä mainittuna olisi mahdotonta löytää oikea yhteenveto avaamatta tiedostoa.

Olemme jakaneet yhteenvedot sukunimen mukaisesti kansioihin. Toinen tapa olisi aloittaa tiedoston nimi sukunimellä, jolloin tiedostoja suodattamalla aakkosjärjestykseen voisi löytää helposti etsimänsä.

Tehtävä: Miten teillä nimetään tiedostot?

Pohdi nyt asiakirjojen nimeämistä työssäsi. Nimetäänkö ne yhteneväisesti? Tarvitaanko teillä tiedoston nimeen esimerkiksi päivämäärä tai vuosi? Voi tuntua hyvin pikkutarkalta, mutta tiedostojen yhteneväinen nimeäminen voi säästää aikaa ja vaivaa, ja myös mahdollistaa aakkosjärjestykseen laittamisen.

Vinkki

Lisää CV:si nimeen kuukausi ja päivä, jolloin näet yhdellä vilkaisulla, milloin olet viimeksi päivittänyt sen. Näin myös erotat uudemman version vanhasta. Kannattaa kuitenkin aina ennen CV:n lähettämistä nimetä se kuluvan kuukauden mukaan, jotta vastaanottaja huomaa, että olet päivittänyt sen juuri kyseistä hakua varten.

Esimerkiksi CV_Kuusenaho_06_23

On muutoinkin hyvä tapa lisätä ansioluettelon nimeen oma nimi sen sijaan, että nimeäisi sen vain ansioluetteloksi. Näin se erottuu vastaanottajan koneella, mikäli hän lataa sen itselleen.

Työpaikkasi jäsentynyt arkistointi

Tarkastele nyt organisaatiosi tapaa tallentaa asioita. Mikäli teillä on käytössä Microsoft Office-palvelu, onko samoja asioita tallennettuna esimerkiksi Teams-kansioissa ja Sharepointissa (esim. intranetissa). Onko näiden välille tehty linkityksiä?

Jos etsit tiettyä dokumenttia, esim. ohjeistusta tai mallipohjaa, onko se helppo löytää? Onko se nimetyssä kansiossa? Löytyykö se hakukenttää käyttämällä? Miten parantaisit tätä puolta toiminnassanne?

Vaihtoehtoisesti voit pohtia jonkin organisaation nettisivujen rakennetta. Onko sieltä helppo löytää esimerkiksi seuraavat asiat: henkilöstön yhteystiedot, yrityksen osoite, laskutusosoite, yhteydenottotiedot?

Onnistuneen arkistoinnin tekijät

Pohdi vielä, mikä tai mitkä (enintään kolme) on/ovat mielestäsi avain asemassa työpaikan onnistuneessa tiedon säilyttämisessä? Valitse 1-3 vaihtoehtoa.

- Tieto on helposti jaettavissa kaikille, joiden on päästävä siihen käsiksi.
- Jako-oikeudet voi myös halutessaan poistaa.
- Kansioden nimet ovat kuvaavia, jolloin sisällöstä saa kuvan ilman avaamista.
- Vanhat dokumentit on poistettu / päivitetty.
- Tietoon pääsee käsiksi kotoa/liikennevälineestä/työpaikalta.
- Tiedon tallennukselle ei ole monia eri paikkoja.
- Toimisto on paperiton.

Oma arkistointivinkki

Vielä viimeiseksi: Mikä olisi oma vinkkisi jäsenyneeseen arkistointiin? Onko mielessäsi jotain, mitä tässä osiossa ei ole käyty läpi?

Vinkkisi voi liittyä esimerkiksi valokuviesi arkistointiin, siihen, miten käsittelet niiden siirtoa ja tallentamista.

Mahtavaa!

Olet nyt suorittanut 2. moduulin kaikki osat ja voit halutessasi jatkaa opintoja muissa moduuleissa.

Liitteet / transkriptiot

Video: Tiedonhaku internetistä

Tällä videolla tutustutaan tiedonhakuun internetistä. Samalla huomioidaan, että löydetty tieto olisi luotettavaa. Internetistä voit hakea tehokkaasti tietoa eri muodoissaan, kuten tekstejä, kuvia ja videoita.

Tiedonhaku onnistuu kätevästi internet-selaimen avulla niin tietokoneella kuin mobiililaitteellakin. Näihin laitteisiin on yleensä jokin selain valmiiksi asennettuna. Paljon käytettyjä selaimia ovat esimerkiksi Microsoftin Edge ja Googlen Chrome. Edge-selain tekee oletuksena hakuja Bing-hakukoneella.

Tässä esimerkissä käytämme Chrome-selainta, jolla voi tehdä helposti tiedonhakua Google-hakukoneella. Käynnistetään ensin laitteen Chrome-selain. **Kun valitset Chrome-selaimen uuden välilehden, saat sinne automaattisesti Googlen hakusivun.**

Sivulla on nähtävillä Googlen hakurivi, johon voit kirjoittaa tekstiä. Kirjoitetaan hakusana Google-hakukoneen hakuriville. Etsitään tällä kertaa tietoa Ilveksestä. Selvitetään, paljonko niitä löytyy Suomesta. Hyviä hakusanoja tässä voisi olla ”Ilveskanta Suomessa”.

Huomaa, että isoilla ja pienillä kirjaimilla ei ole merkitystä haussa. Suomessa sana kirjoitettiin tässä pienellä alkukirjaimella. Painetaan hakusanojen kirjoittamisen jälkeen Enter-painiketta ja Google suorittaa haun.

Googlen suorittamat hakutulokset ilmestyvät näkyville linkkeinä, joista voit valita hakuasi vastaavia kohteita. Linkit vievät sinut sivuille, joissa on hakuusi liittyviä tekstejä, kuvia tai videoita. Koska esimerkkihakumme oletuksena oli kaikenlainen tieto, eli hakutulosten suodattimena kaikki, myös hakutuloksissa on sekä tekstejä, kuvia että videoita.

Googlen tiedonhaku-suodattimilla voit rajata hakutuloksesi esimerkiksi kuviin tästä. Tai videoihin tästä.

Kun klikataan Kuvanhaku-suodatinta, saamme tulokseksi Ilvekseen liittyviä kuvia. Koska emme tarvitse tässä tiedonhaussa kuvia Ilveksestä, palataan takaisin kaikkiin hakutuloksiin valitsemalla suodattimeksi kaikki. Tämän jälkeen valitaan jokin hakutuloksista. Tarkastetaan ensimmäinen tulos.

Sivustolta löytyy tietoa Suomessa elävien ilvesten määrästä. Sivun alareunaa silmäilemällä voimme päätellä, että sivun tiedot ovat luotettavia. Kun sivustolta löytyy esimerkiksi yhteystiedot ja tietoja sivun tekijöistä ja ylläpitäjistä, voi sivustolla olevia tietoja pitää luotettavina. Palataan takaisin hakutuloksiin siirtymällä selaimen edelliselle sivulle.

Vaikka löytämämme tieto ilvesten määrästä vaikutti luotettavalta, käydään katsomassa myös muita hakumme tuloksena saatuja sivustoja. Tiedon luotettavuus paranee, kun vertaamme eri sivustoilta löytyviä tietoja. Valitaan seuraavaksi toinen hakutulos. Sivulta löytyy vastaavaa tietoa ja sivut vaikuttavat luotettavilta. Ilveksiä elää Suomessa vähän alle 2000 yksilöä.

[palaa tekstiin](#)

Video: Sivujen luotettavuus

Sivustojen luotettavuuden arviointi.

Kun teet internetissä verkko-ostoksia ja kirjaudut eri palveluihin, annat samalla itsestäsi tarkkoja tietoja ulkopuolisille. Osoitteesi, henkilötunnuksesi ja luottokorttitietosi ovat arvokkaita ja salassa pidettäviä tietoja. Toisaalta myös pelkät osoitetietosi ovat arvokasta tietoa identiteettivarkaille.

Identiteettivargaat pyrkivät esiintymään jonakuna toisena saadakseen itse taloudellista hyötyä. Identiteettivarkaan uhri huomaa usein rikoksen tapahtuneen vasta, kun outoja laskuja alkaa kolahdella postiluukusta. Onkin siis tärkeää tunnistaa ja arvioida erilaisten sivustojen luotettavuutta. Kaikille sivustoille ei nimittäin kannata omia tietojiaan antaa.

Esitetään nyt muutama menetelmä, joilla luotettavuutta voi arvioida ja pienentää riskiä tietojensa menetyksistä. Onko verkkosivun salausta kunnossa?

Jos verkkoliikenneverkkosivun ja sinun koneesi välillä on salattu, näyttävät nykyiset selaimet riippulukon symbolin osoitekentän alussa. Tämä tosin ei vielä tarkoita sitä, että itse sivusto olisi rehellinen. Tämä on vain tae siitä, että kukaan ulkopuolinen ei pääse helposti tarkkailemaan tietoliikennettä koneesi ja sivuston välillä. Nykyiset verkkoselaimet jo yleensä ilmoittavat sinulle sivuston turvattomuudesta jos sivustolla ei minkäänlaista salausta ole. Tällaisia sivustoja ei tule käyttää.

Onko verkkosivun ulkoasu luotettava? Jos verkkosivun teksteistä vilisee huonoa suomen kieltä ja välissä on englanninkielisiä sanoja, pitää hälytyskelloja soida. Tällaisessa tilanteessa jokin sivu on yritetty kopioida automaattikänteellä nopeasti suomen kielelle ja teksti voi olla paikoin outoa. Tällöin on paras vain poistua sivustolta.

Onko sivun osoite varmasti oikea? Selain näyttää lukon symbolia osoiterivillä. Sivusto näyttää uskottavalta, mutta jokin tässä ei nyt täsmää. Aivan. **Huijaussivuston osoite voi olla melkein samanlainen kuin oikeankin sivuston. Ja yhden merkin ero riittää.** Nykyään tällaiset kopiosivustot ovat usein tarkkoja kopioita alkuperäisestä ja esimerkiksi teksti voi olla moitteetonta eikä herätä epäilyksiä. Tällöinkin kuitenkin osoiteriviä tarkkaan katsomalla huomaa eron. Sivustoa ei tällöin tietenkään tule käyttää. Onkin hyvä tapa mennä esimerkiksi pankkien sivuille kirjoittamalla aina osoite itse. **Sähköposteissa olevat linkit ovat vaarallisia, sillä ne saattavat viedä sinut suoraan huijaussivustoille.**

Luotettavilla verkkokaupoilla ja sivustoilla on jokin fyysinen postiosoite ja jonkun yhteys henkilön puhelinnumero. Tosin vaikka nämä sivustolta löytyisivätkin, eivät ne vielä tee sivustossa luotettavaa.

Jos sivusto muutenkin epäilyttää sinua, voit katsoa esimerkiksi Google Earthin avulla osoitetta ja tutkailla, onko kyseisessä osoitteessa todella verkkokaupan toimisto vai esimerkiksi kunnan talo.

Onhan virustorjuntasi kunnossa? Valeissivustot saattavat yrittää asentaa haittaohjelmia koneellesi. Oikeatkin verkkosivustot saattavat toimia näin, sillä se saattaa olla juuri sillä hetkellä verkkohyökkäyksen kohteena.

Tietokoneellesi asennettu virustorjuntaohjelmisto kuitenkin yleensä huomaa tämän ja estää ohjelman suorittamisen. Niinpä onkin ensiarvoisen tärkeää, että koneessasi on toimiva virustorjuntaohjelmisto. Nykyisin yleisimmät tietokoneiden käyttöjärjestelmät sisältävät perustason

virustorjuntaohjelmiston. Jos päivityksesi ovat kunnossa ja pidät edellä mainitut kohdat mielessäsi, et tarvitse välttämättä erillistä virustorjuntaohjelmaa. Erillisiä virustorjuntaohjelmistoja on tarjolla paljon ilmaisina ja maksullisina versioina. **Ole kuitenkin tarkkana ilmaisversioiden kanssa, sillä ne saattavat itekin sisältää haittaohjelman.** Onkin parempi turvautua asiantuntijan apuun virustorjuntaohjelmistojen kanssa, jos olet vähänkin epävarma. Lopuksi on todettava, että on aina parempi olla hieman liian varovainen kuin hieman liian hyväuskoinen.

Internetin huijausyritykset eivät nimittäin tule vähenemään tulevaisuudessa. Sen sijaan ne muuttuvat entistä taitavimmiksi, ja peruskäyttäjältäkin vaaditaan aiempaa enemmän tarkkaavaisuutta.

[Palaa tekstiin](#)

Video: Salattu selaus ja ponnahdusikkunoiden esto Chrome-selaimella

00:00

Tällä videolla tutustutaan Chromen ja Etken selaimien inkogniitto- ja in-private-tilaan ja sitten opetellaan tarkistamaan ponnahdusikkunoiden tila, eli miten ne saadaan pois päältä ja miten ponnahdusikkunat saadaan estettyä.

00:30

Hyvä, eli tässä on Chromen selain auki, ja täältä kolmesta pisteestä tulee uusi inkogniitto-ikkuna, eli inkogniitto on sellainen tila, jossa ei selaimeini jää niin sanotusti jälkiä. Pöydät erillisen ohjeen, mitä tarkoittaa tämä inkogniitto- ja in-private-tila, tai mitä tällainen salattu selaus tarkoittaa.

01:03

Tästä sen saa päälle, uusi inkogniitto-ikkuna, se näyttää tällaiselta mustalta. Kun kirjoittaa google.fi tai joku muu vastaava, niin tästä tulee ihan samanlainen sivu kuin olisi ihan normaalisti selaimena.

01:20

Se ei yleensä tunnista, vaan tästä mustasta taustasta. Nyt täältä kolmen pisten takaa, eli katsotaan selaimen ponnahdusikkunoiden esto, eli kolmen pisteen kautta, ja asetukset.

01:37

Täältä klikataan asetuksia, ja saadaan asetukset auki. Sen jälkeen täältä vasemmalta valitaan yksityisyys ja turvallisuus.

01:55

Sitten mennään hieman tästä alaspäin. Täältä löytyy sivustoasetukset. Tässä lukee, että koskee tietoja, joita sivusto voivat käyttää, ja näyttää sijaintikamera, ponnahdusikkunat ja muut.

02:08

Täällä myös pystyy kromeessa ottamaan kameran ja ponnahdusikkunoiden luvat. Täältä voi tarkistaa vaikka, että selaimen sijaintiluvat ja kameran käyttöluvut eri ohjelmille esimerkiksi.

02:26

Täältä siis alimmaasta löytyy ponnahdusikkunat ja uudelleenohjaus. Klikataan sitä.

02:36

Nyt se näyttää tässä, että tässä on normaalikäyttöä antamasi sivustosta noudattavat tätä asetusta automaattisesti. Sivustot saavat lähettää ponnahdusikkunoita ja uudelleenohjautaa.

02:48

Tästä sen saa päälle. Jos joskus tarvitsee, vaikka on jossain pankkipalvelussa tai jossain muussa, että täytyy saada ponnahdusikkunatoimintaa, niin tästä sen saa. Sitten tästä sen saa pois päältä.

03:01

Nyt sivustot eivät anna avata ponnahdusikkunoita. Nyt voi esimerkiksi erikseen antaa sitten luvan, että se on turvallisempi tapa, jos on joku tietty sivusto, mistä tietää esimerkiksi vaikka sähköposti tai vero tai joku muu vastaava, niin kuin tässä on.

03:17

Täällä pystyy sitten lisäämään semmoisen, mikä on sallittu, että se sallii sen ponnahdusikkunan käytön. Täältä voi siis laittaa ponnahdusikkunan.

03:35

Sallia ponnahdusikkunat ja sitten estää ponnahdusikkunoiden käytön. Näin.

[palaa tekstiin](#)

Salattu selaus ja ponnahdusikkunoiden esto Microsoft Edge-selaimella

00:00

Nyt katsotaan sama Microsoft Edgen selaimella eli in private tila. Tämä salattu selaustila ja sitten ponnahdusikkunoiden salliminen ja estäminen.

00:23

Eli selain on auki. Mennään taas täältä kolmesta pisteestä. Täältä löytyy uusi in private ikkuna eli Microsoft Edgen selaimessa.

00:37

Inkogniittotila on niin sanottu in private ikkuna. Klikataan siitä. Se avaa nämä tällaisen vastaavanlaisen mustan ruudun kuin Googlellakin.

00:52

Tässä on selostettu, mitä in private selaus tekee, mitä se ei tee. Kannattaa tutustua. Nyt Microsoft Edgen selaimen kolmesta pisteestä.

01:11

Asetukset vastaavallisesti kuin Chrome-selaimessakin aukeaa tarkemmat asetukset. Tässä on suurin piirtein samanlainen rakenne, mutta hiukan eri sanoja ehkä näissä käytetään.

01:31

Täältä löytyy sitten evästeet ja sivuston käyttöoikeudet. Klikataan sitä.

01:40

Tässä näkee, että Lenovolle on sallittu ponnallisuusikkunat, mutta kun mennään tänne alemmas. Täällä on erikseen ponnallisuusikkunat ja uudelleenohjaukset.

01:51

Tuossa näkyy, että se tila on estetty. Klikataan siitä. Tämä on yleisesti suosituksena, mutta kannattaa tarkastaa, koska tämä mahdollistaa sen, että jos on ponnallisuusikkunat sallittu, niin jotkut ohjelmat voisivat lähteä asentamaan jotain ohjelmaa selaimen kautta.

02:14

Tästä sen saa siis pois päältä, eli nyttien ponnallisuusikkunat ei ole estetty ja tästä päälle. Näin tämä oli Microsoftin vastaava toiminta.

[palaa tekstiin](#)

Video: Tietoturva ja yksityisyys- Osa 1- Johdanto ja verkkoriskit

Oletko sinä kuullut roskapostista, huijauksista tai hakkeroinnista? Oletko sinä huolissasi verkon riskeistä? Me ostanne sinulle, että sinä voit ottaa ohjat käsiin liittyen verkkotietoturvaasi ja yksityisyyteen. Tämän kurssin tavoitteet ovat rohkaista sinua ottamaan verkkotietoturvaasi ja yksityisyys aktiivisesti haltuun, kohottaa sinun itseluottamusta, jotta sinä koet osaavassa ylläpitää sinun yksityisiä tietoja verkossa.

Me haluamme myös näyttää sinulle erilaisia työkaluja, joita sinun saatavilta löytyy, joilla sinä voit lisätä sinun verkkoturvallisuutta ja pitää sinun tiedot yksityisinä. Me haluamme uskoa, että internet on turvallinen ja rehellinen paikka kaikille, mutta totuus on se, että verkkorikolliset ja hakkerit vain odottavat tilaisuutta aiheuttaa ongelmia.

Tällä oppitunnilla me kerrotaan, mitä sinä voit tehdä verkossa sinun turvallisuudessa varmistamiseksi ja käydään läpi yleisimmät uhat ja työkalut, joiden avulla sinä voit suojata itsesi. Mitä välittömiä riskejä verkossa olemiseen liittyy tai mistä sinä olet huolissasi?

Mieti sellaisia uhkia, joita sinun oikeasta elämästä voi löytyä ja löytyykö niille vastine verkosta. Ehkä ne liittyvät jonkinlaiseen petokseen tai tietojen kalasteluun tai vaikkapa haittaohjelmiin.

Minkälaisista verkko-ohjeista olet eniten huolissasi? On tärkeää ymmärtää, että sinä et ole yksin.

Ympäri Suomea verkkoturvallisuuden osalta ollaan huolissaan monistakin asioista. Tässäkin esimerkiksi näkyy esimerkkejä siitä, että ihmiset saattavat Googlessa hakea, että olenko hakkeroinnin uhri.

Etsi kadonnut puhelin. Henkilöllisyyteni on varastettu. Onko tämä salasanahuijaus? Puhelimeni on hakkeroitu. Ilmoita tietojen kalastelu sivustosta. Jos sinä menisit Googleen hakemaan asioita tieturvaan liittyen, niin näeksi, että muutkin ihmiset etsivät vastauksia tällaisiin kysymyksiin.

Oletko sinä kuullut haittaohjelmista tai viruksista? Miten sinä selittäisit haittaohjelmat ja virukset toiselle ihmiselle? Haittaohjelma on ohjelmisto, joka on suunniteltu aiheuttamaan jonkinlaista haittaa tietokoneelle, niin kuin voi kuvitella.

Haittaohjelmat voivat esimerkiksi varastaa jonkinlaisia arkaluontoisia tietoja sinun tietokoneeltasi, hidastaa sinun tietokonetta ajan myötä tai lähettää väärennettyjä sähköposteja sinun tililtä, ilman että sinä edes tiedät, että niitä sähköposteja lähetetään. Kiristysohjelmat ja troijalaiset ovat yleisiä haittaohjelmatyyppejä.

Kiristysohjelma näyttää yleensä jonkinlaisen ilmoituksen, jossa sanotaan, että sinun tietokoneesi tai sinun data on lukittu ja se vaatii maksua, jotta sinä saat ne takaisin. Troijalainen on ohjelmisto, joka asentaa itsensä sinun laitteellesi ilman että tiedät sitä ja aiheuttaa monenlaista haittaa, esimerkiksi tallentamalla sinun näppäinpainallukset, poistamalla sinun tiedostoja tai voi jopa hakkeroida muita sinun verkossa olevia tietokoneita.

Miten tällaisen haittahomman voi saada? Haittahomman voi saada esimerkiksi avaamalla tuntemattoman tai väärennetyn sähköpostin liitteitä tai avaamaan niiden linkkejä. Näiden väärennettyjen sähköpostien tarkoitus on näyttää hirveän aidolta ja ne saattavat säätää jonkinlaisen liitteen tai linkin, joka tartuttaa sinun laitteen, kun sinä klikkaat niitä. Toinen tapa on sitten, jos sinä lataat ohjelmistoja jonkinlaisilta haitallisilta sivustoilta ja jopa luotetusta lähteestä ladattu tiedosto tai ohjelmisto voi sisältää ansoja, jotka tartuttavat sinun tietokoneesi.

Kolmantena on verkkomainokset, eli haitallisia verkkomainoksia, jotka tunnetaan myös haittamainoksina. Se on yksi tapa, jolla sinun tietokoneellesi voi päätyä virus ilman, että sinä huomaat tai siitä jää minkäänlaisia jälkiä.

Sitten tällaisessa sähköpostissa, jos tulee sinulle tunnusmerkkejä epäilyttävästä sähköpostista on esimerkiksi tuntematon lähettäjän sähköpostiosoite. Tietoja jonkinlaisista tapahtumista, joihin sinä et ole osallistunut ja houkuttelevat, mutta odottamattomat liitetiedostot.

Haittauhalmat voi levitä monella eri tavalla, mutta se ei tarkoita, että sinä voit tehdä mitään niiden estämiseksi. Nyt kun tiedät, mitä haittauhalmat ovat ja mitä ne voivat tehdä, käydään seuraavaksi vähän käytännön toimia läpi, joilla sinä voit suojella itseasiassa verkossa.

Ensinnäkin pidä sinun tietokone ja ohjelmistot päivitettyinä. Microsoft ja Apple julkaisevat usein päivityksiä käyttöjärjestelmiinsä ja on järkevää asentaa nämä päivitykset, kun ne tulevat Windows- tai Mac-tietokoneiden saataville. Ne sisältävät usein korjauksia, jotka voivat parantaa järjestelmän tietoturva. Toisena, harkitse ennen kuin sinä klikkaat linkkejä tai lataat mitään.

Oikeassa elämässä useimpia epäilyttäisi astua hämärältä vaikuttavaan rakennukseen, joka kyltissä lukee ilmaisia tietokoneita. Lataukset voivat olla yksi yleisimmistä tavoista saada haittaa ohjelmia, tai ovatkin, joten muista harkita tarkkaan, mitä lataat ja mistä lataus on peräisin.

Kolmantena sitten, käytä luotettavaa virustorjuntaohjelmaa. Jos sinun on ladattava jotain, tiedosta kannattaa ensin tarkistaa virustorjuntaohjelmalla haittaohjelmien varalta ennen kuin sinä avaat sen.

Virustorjuntaohjelmalla voit myös tarkistaa koko tietokoneen haittaohjelmien varalta. Puhutaan sitten vähän tietojenkalastelusta.

Tämän tyyppisten huijausten tarkoitus on ansaita sinun luottamus, jotta sinä antaisit huijarille rahaa tai henkilökohtaisia tietoja. Jos sinä saat epäilyttävän sähköpostin, tekstiviestin tai vaikka WhatsApp-viestin, kysy itseltäsi nämä kolme kysymystä: Odotinko tätä viestiä? Tiedätkö, mistä se on peräisin ja voiko sen varmistaa? Vaikuttaako se liian hyvältä ollakseen totta?

Muista, että **jos kukaan alkaa kysyä sinulta verkossa sinun henkilökohtaisia tietojasi, esim. sinun syntymäpäivääsi tai lemmikkisi nimeä, silloin kannattaa olla varuillaan.** Yleensä tietojenkalastelussa sähköposti tai viesti näyttää siltä, että se olisi aito pankin tai rahoituspalvelutarjoajan lähettämä viesti. **Pankit eivät koskaan pyydä sinua vaihtamaan salasanaa verkossa sähköpostitse, eivätkä näin tee myös verkkokaupat, ellei sinä käynnistä salasanan vaihtoprosessia itse.** Kannattaa katsoa tarkkaan, että mistä sähköpostiosoitteesta viesti on lähetetty. Esim. onko se hs-bc.co.uk, kun oikea osoite olisi hsbc.co.uk.

Tietojenkalasteluviestit tunnistavat usein kirjoitus- tai kielioppivirheistä ja on hyvin tärkeää, että pidät silmällä epäilyttäviä viestejä. Tässä on linkki tietojenkalastelupeliin. Erittäin kätevä, jos haluat testaa itseasiassa, että tunnistatko tietojenkalasteluviestin.

Näillä vinkeillä pystyt suojautumaan paremmin tietojenkalasteluhyökkäyksiltä. Eli tarkista linkki aina ennen klikkaamista, vie hiiri linkin päälle, nähdäksesi url-osoite eli verkko-osoite ja katso tarkasti, onko siinä kirjoitusvirheitä tai muuta epänormaalia. Jos tämä verkko-osoite ei vastaa sähköpostissa näkyvän linkin tekstiä, on suhteellisen todennäköistä, että linkki on haitallinen. Varo jäljittelijöitä. Vaikka viesti tulisi sun parhaalta ystävältä, muista, että hän on saattanut joutua huijauksen tai hakkeroinnin uhriksi.

Tämän takia sun kannattaa olla varovainen kaikissa tilanteissa. Vaikka viesti vaikuttaisi ystävälliseltä, suhtaudu linkkeihin ja liitteisiin epäilevästi. Ja ole varuillasi, jos sulta pyydetään henkilökohtaisia tietoja.

Henkilöllisyysvarkaus on yksi yleisimmistä verkkohyökkäyksistä, jotka vaikuttavat yksityishenkilöihin. Jos sulla on epäilyksiä pyynnön suhteen, ota yhteyttä sähköpostin lähettäjään käyttämällä julkisesti saatavalla olevaa puhelinnumeroa, ei sähköpostiviestissä olevaa, ja varmista, että pyyntö on aito.

Ootko sä nähnyt tällaista aikaisemmin sun tietokoneen ruudulla, kun oot selaillut nettiä? Mitä sun pitäisi tehdä, jos sä näet tällaisen sun ruudulla? No kun sä selaat verkkoon, sä saatat nähdä odottamattomia ikkunoita, jotka sisältää huijauksia tai haittaa ohjelmia. **Jotkut näistä saattaa väittää, että laitteellasi on virus. Mitä tahansa teetkin, älä klikkaa näitä.** Aivan kuten sähköpostin liitteet, nämäkin voi asentaa viruksia. Mutta onneksi tänä päivänä monissa verkkoselaimissa on sisäänrakennettu ponnaudusikkunoiden esto. Tässä oli tämä osuus. Jatketaan kohta lisää.

[palaa tekstiin](#)

Video: Salasanojen tallennuksen käyttöönotto Googlessa

00:00

Nyt katsotaan Chrome-selaimen salasanojen tallentaminen ja sen käyttöön ottaminen. Googlen selaimessa hieman hankalaksi tekee sen, että tai Chromen selaimessa sen, että pitää tarkistaa, on kaksi eri asiaa olla kirjautuneena tähän selaimen Googlen sivuun google.fi tai se, että ollaan kirjaututtu Googlen selaimen erikseen sisään.

00:29

Asetus otetaan niin yksinkertaisesti päälle, että laitetaan synkronointi päälle, mutta täällä on nyt minun toinen tili.

00:40

Nyt otan tämän, tätä varten luodun tilin, kirjaudun siihen tilin sisään. Täällä ei ole synkronointia vielä päällä, joten täältä pitää ottaa synkronointi käyttöön, klikataan siitä ja silloin se kysyy, että se tallentaa automaattisesti kirjamerkit, automaattiset täytöt, laajennukset, historiat ja muut.

01:06

Painetaan tästä kyllä. Ja nyt esimerkiksi, jos menette, eli Googlen salasanoja hallitaan sellaisesta osoitteesta, kun pääs words.google.com ja näin, ja täältä rattaan kautta pääsee katsomaan sitten,

01:34

mutta nyt kun minulla ei ole vielä tallennettu salasanoja, niin tämä on tällaisessa tilassa, eli näytän sitten esimerkin, mutta täältä pitää ottaa tarjoa salasanojen tallentaminen päälle, niin se tarjoaa salasanoja.

01:48

Automaattisesti tämä on täällä päällä, kun ottaa sen synkronoinnin päälle, mutta otin sen äsken pois ja näytin nyt, että täältä se löytyy sitten, kun kirjoittaa passwords.google.com, niin pääsee katsomaan näitä asetuksia.

02:03

Eli nyt, jos kirjaudun, avaan tästä uuden välilehden ja kirjaudun tänne vaikka iltasanomiin, is.fi ja kirjaudun tänne, loin tänne valmiiksi tilin, eli kirjaudun tänne sisälle ja se kysyy nyt sitten sitä sähköpostia, millä olen aikaisemmin luonut tämän tilin, joten ei mene sen luomiseen aikaa.

02:44

Näin, ja sitten klikkaan tästä, että kirjaudu. Tuli väärä salasana.

03:04

Näin pääsemme kirjautumaan sisälle. Nyt tämä tarjoaa täältä automaattisesti, kun salasanojen tallentaminen on päällä, niin, että tallennas se tähän Kromen selaimen.

03:17

Ja tämä on ihan täysin turvallista, eli tästä, kun klikkaa, ja nyt se kysyy myös, että mihin tiliin tämä tallennetaan. Eli tästä, kun klikkaa tallenna, niin se tallentaa sen tänne Kromen selaimen.

03:33

Ja nyt, jos menette uudelleen tänne passwords.google.com, näin, eli tässä nyt on sitten ohjeetkin, tervetuloa salasanojen ylläpitoon, hallinnoit tallennettavissa salasanoissa Androidissa tai Kromessa.

03:59

Eli nyt, kun te kirjaututte puhelimeen myös tällä samalla tilillä, niin silloin se tallentaa automaattisesti myös sinne Kromen selaimeen. Mutta se tarkoittaa Kromen selainta, ja riippuen nyt sitten, että esimerkiksi iPhoneissa voi olla Safarin selain, ja jos teillä on iPhone, niin sitten sinne pitää erikseen asentaa se Kromen selain.

04:19

Mutta täällä nyt näkyy, että olen tallentanut tänne yhden sivuston, ja täältä pystyy sitten tarkistamaan, mikä se salasana on. Nyt se kysyy tietenkin, että mikä tämä minun salasana tänne Googleen on.

04:40

Ja täältä sitten näkee tilisanoma.fi, ja tästä tällaista silmäkuvaketta painamalla, kun painatte, niin te näette sitten, pystytte tarkistamaan sen salasanan. Näin.

[Palaa tekstiin](#)

Video: Tiedot ja personointi Google-tilin asetuksissa

00:00

No niin, terve. Nyt katsotaan Googlen tiedonhallinnasta tiedot ja personointi. Se tapahtuu niin, että kun olet kirjautunut Chromen tai Edgen-selaimeen Googlen tilille, niin täältä oikeasta yläkulmasta omasta nimenkohdalta tai kuvastasi klikkaat, että ylläpidä Google-tiliäsi.

00:30

Tämän kautta päästään etusivulla, jossa siis löytyy yksityisyys ja personoinnit, ja tässä on suoraan linkkejä ja pystyy hakemaan Googlen sivulta, mutta ne tiedot löytyvät täältä vasemmasta näistä valikoista.

00:46

Katsotaan täältä henkilökohtaiset tiedot, eli täältä löytyy se, että mitä sinusta on Googlen tiliin tallennettu. Täältä löytyy tietenkin nimet, ja kun meillä on hanketta varten luotu sähköposti, niin sen takia tämä etunimi ja sukunimi on vähän erikoinen, eli Tydi Jotpa.

01:06

Tästä voit vaihtaa oman valokuvan, eli profiilikuvan. Näkyy syntymäajat ja sukupuoli, mutta hetken päästä katsotaan, miten ne näkyvät sitten muille.

01:21

Täältä pystyy profiilista katsomaan tarkemmin vielä, että miten oma profiili näkyy Googlen palveluista. Täällä on esimerkiksi Google Mapsin tiedot, ja kun haluaa katsoa, miten se näkyy Mapsissa, niin voi katsoa koko profiilin.

01:39

Täältä teema- ja tuottavuussovellukset ja sitten Googlen muut palvelut. Sitten täältä löytyy osio, mistä voi katsoa, että mitä muut näkevät minusta.

01:54

Täällä on nämä kuvakkeet. Vasemmalla on tämä, jos on lukon kuvake, niin se näkyy vain itselle, ja jos on kuka tahansa tämmöinen kaverikuvake, niin se näkyy julkisesti kaikille.

02:07

Tässä nimi näkyy julkisesti ja profiilikuva, mutta esimerkiksi sukupuoli ja syntymäaika on julkisesti ei näy kaikille. Sähköposti myös näkyy kaikille, ja tämä on myös sellainen tieto, että sähköpostia on julkinen, ja sitä ei pysty muuttamaan toiseen asentoon.

02:34

Sitten täältä löytyy osoitteet, eli voi laittaa työosoitteet ja kotiosoitteet, ja kun käyttää Google Mapsissa samaa, esimerkiksi jos hakee Google Mapsista asioita, niin siellä on sitten kotiosoitteet valmiina pikakuvakkeina, jolloin niitä pystyy sitten käyttämään nopeammin.

02:56

Täältä pystyy vaihtamaan myös salasanan, ja nyt ei tietenkään vaihdeta, mutta tähän siis vain laitetaan uusi salasana ja vahvistetaan se salasana, ja niissä tietenkin kannattaa käyttää vahvoja tunnuksia.

03:11

Sitten on data ja yksityisyys, ja täältä näkee kaikki asiat, mitä sinusta kerätään ja missä ne näkyvät, eli täällä on verkko- ja sovellustoiminta päällä, jolloin historiassa näkyy missä vieraillet, ja täällä on videoita, ja jos katsot YouTube-videota, niin täällä on se historia päällä, eli pystyt muistamaan ne. Tää pystyy sitten vaihtamaan näitä, että sisällytä katsomasi YouTube-videot tai sisällytä hakuusi,

03:44

ja niin päin pois, ja tästä saa tämän pois päältä, jos haluaa. Ja täältä sitten vielä on mainosasetukset, eli voi personoita, miten näkyy eri palveluissa ja hakujutuissa.

04:05

Ja täällä näkyy sijainnin jakaminen, täällä lukee, miksi te ei jaeta kenellekään, sen pystyy myös ottamaan Google Mapsissa yksittäisesti käyttöön sijainnin jakamisen.

04:20

Täältä pystyy lataamaan tai poistamaan datasi, eli voi tehdä varmuuskopion omista tiedoista. Ja nyt tästä, kun oli juttua tästä Mapsista, niin täällä on Mapsin aikajana, jonka näytän toisesta tilistä, eli

omassa tilissä, kun menee, täällä on siis sijaintitietoja, niin kun teillä on Google Mapsin sijaintitiedot päällä,

04:54

niin te pystytte aina katsomaan esimerkiksi, missä te olette päiväkohtaisesti menneet. Kun avaa tämän Google Mapsin, niin tänne vasemmalla on kolme viivaa, ja sieltä tulee aikajanasasi, ja sitä klikkaamalla pääsee omaan aikajanaan, ja pystyy päiväkohtaisesti katsomaan, että esimerkiksi missä on mennyt.

05:23

Itse esimerkiksi käytän tätä ihan oman tulemisen ja menemisen seuraamiseen, eli on helpompi katsoa, koska on vaikka lähtenyt matkalla jotain. Se näyttää pisteenä esimerkiksi täältä, missä on käynyt, ja nyt esimerkiksi tuosta voi Savonlinnaa klikata, ja olen ollut siellä kouluttamassa, niin näkyy sitten, että koska siellä on ollut ja miten on kulkenut niin sanotusti,

05:54

eli täältä näkyy suoraan, että mihin on mennyt, ja näkyy matkareitit ja niin päin pois. Tämä on siis toiminto, mikä pitää ottaa käyttöön, se ei ole automaattisesti päällä, mutta todella kätevä toiminto, kun on oma puhelimessa esimerkiksi tämä sama teema ja tunnus käytössä, niin silloin se tallentaa sen sijaintihistorian.

06:36

Näin. Tässä oli henkilökohtaiset tiedot ja personoinnit, katsotaan hetken päästä lisää.

[Palaa tekstiin](#)

Video: Chrome-selaimen tietoturva-asetukset

00:00

Sitten katsotaan vielä Chromen selaimen tietoturva-asetuksia ja asetuksia hieman, eli selaimesta täältä oikeasta yläkulmasta kolmen pisteen kautta löytyy valikosta Asetukset ja klikataan sitä.

00:16

Täältä löytyy yksityisyys, vasemmalta yksityisyys ja turvallisuus. Tämä on nyt selaimen asetuksissa, ei tilin asetuksissa.

00:25

Täältä löytyy valikot, joista pystyy poistamaan se laushistorian, eli tämän kautta pystyy tyhjentämään historian.

00:35

Täällä on perusasetukset ja lisäasetukset, eli täällä pystyy valitsemaan sitten esimerkiksi, että jos kaikki salasاناتkin poistettaisiin.

00:44

Mutta tässä on viimeinen tunti, ja tästä kannattaa sitten tarkistaa, että tässä on kaikki, jos haluaa tosiaan kaikki evästeet ja selaushistoriat ja kaikki poistaa.

00:59

Mutta näitä voi siis laittaa yksityiskohtaisesti pois ja päälle, että jos haluaa jonkun, esimerkiksi vaikka et evästeet ei poisteta, mutta selaushistoria poistaa, niin voi esimerkiksi vaikka poistaa selaushistorian pelkästään.

01:12

Lisäasetusten kautta löytyy sitten vielä näitä eri, ja sitten vaan klikkaa, että Poista tiedot. Ja pistetään nyt vaikka tuo selaushistoria viimeisen vaikka tunnin ajalta poistettaisiin.

01:29

Nämä henkilöt katsoo tuosta Poista, niin nyt se on poistanut selaimen selainhistorian. No sitten täällä myös löytyy evästeet.

01:39

Täältä klikkaamalla pystyy sallimaan evästeet, ja pystyy estämään esimerkiksi kolmannen osapuolen evästeet.

01:48

Evästeethän on siis näitä pieniä tiedostoja, joita selaillessa tallentuu palveluntarjoajan sivuille, ja ne ei aina välttämättä ole siis huonoja, eli silloin se nopeuttaa myös selaamista, ja se muistaa esimerkiksi vaikka kieliasetuksia ym.

02:07

Mutta sitten on, että esimerkiksi jos laittaa tästä, että estä kolmannen osapuolen evästeet inkognito-tilassa, eli siinä suojatussa tilassa selaushistoriaa ei näy, ja sitten myöskään eväisten kautta ei pysty personoimaan mainoksia.

02:25

Mutta tästä voi olla myös, että jos laittaa estä kolmannen osapuolen evästeet koko aika, niin sitten silloin näitä personoitua mainoksia esimerkiksi ei tule.

02:38

Mutta nämä kannattaa katsoa. Esimerkiksi sinällään on ihan ok, että osa mainoksista tulee, niin helpottaa vaikka sitten tuotteiden hakua. Ettei nämä aina välttämättä ole huonoja, mutta voi olla myös jotain sellaista, että miksi evästeet kannattaa estää.

02:56

Mutta on hyvä tietää, mistä evästeet voi sallia tai mistä estää ne, koska joskus esimerkiksi ponnahdusikkunat vaatii tai Teams vaatii, että evästeet on sallittu.

03:10

Hyvä. Hyvä, eli nyt vaan sitten kokeilemaan eri asetuksia omasta selaimesta. Ja Microsoftin Edgellä nämä ovat suurin piirtein samankaltaisia.

03:22

Nämä evästeiden löytyvät asetuksien kautta kolmen pisteen takaa ja sitten sieltä yksityisyys ja turvallisuus.

03:30

Nähdään taas seuraavissa jaksoissa.

[Palaa tekstiin](#)